

TARTU ÜLIKOOL
HUMANITAARTEADUSTE JA KUNSTIDE VALDKOND
EESTI JA ÜLDKEELETEADUSE INSTITUUT
SOOME-UGRI OSAKOND

Illia Vynogradov

EESTI JA UNGARI WORDNETI RIETUSLEKSIKONI
LEKSIKAAL-SEMANTILINE ANALÜÜS JA VÕRDLEMINE

Bakalaureusetöö

Juhendajad: Heili Orav
Krisztina Tóth

TARTU 2021

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Teoreetilised alused.....	6
1.1. Semantiliste suhete süsteem	6
1.1.1. Sünonüümia	6
1.1.2. Hüponüümia ja hüperonüümia	7
1.1.3. Holonüümia ja meronüümia.....	7
1.1.4. Vastandus	8
1.1.5. Põhjuslikkussuhe.....	8
1.1.6. Rollisuhe	8
1.1.7. Hägusussuhe.....	9
1.2. Eesti Wordnet	9
1.3. Ungari Wordnet	12
2. Valim ja analüüsimeetodid.....	15
2.1. Valim.....	15
2.2. Meetod	16
3. Riitusega seotud sõnade leksikaal-semantiline analüüs	18
a. Riituse üldmõiste.....	18
b. Peakatted	22
c. Püksid.....	28
d. Jalanõud.....	32
e. Meesterõivad	36
f. Naisterõivad	40
g. Muud erinevatesse kategooriatesse kuuluvad riitusesemed	46
4. Arutelu.....	57

Kokkuvõte	62
Kirjandus	64
Lexikalisch-semantische Analyse und Vergleich des Estnischen und Ungarischen Wordnet-Kleidungsvokabulars. Zusammenfassung	66
Az Ész és a Magyar Wordnet ruházati szókincs lexikai-szemantikai elemzése és összehasonlítása. Összefoglaló	69
Lisa. Eesti Wordneti uued mõisted	70

Sissejuhatus

Tänapäeval keeleteadlaste ja filoloogide töös leidub uurimusi, mille eesmärgiks on uurida ja võrrelda omavahel kahte keelt, täpsemalt öeldes nende keelte foneetikat, fonoloogiat ning grammatilist struktuuri. Tehakse ka uuringuid, mis on seotud semantika ja sõnavara uurimisega. Eesti ja ungari keele kohta on tehtud töid¹, mille eesmärk on kahe keele struktuuri omavahel võrdlemine. Muidugi on olemas ka sõnaraamatuid ja igasuguseid digitaalseid sõnastikke, kuid konkreetseid uurimusi, sh teadusartikleid ega projekte, mis on seotud mingi konkreetse leksikoni uurimise ja võrdlemisega, pole siiani tehtud.

Käesolev bakalaureusetöö on seotud eesti ja ungari keele leksikoloogia ja semantika uurimise ja võrdlemisega, täpsemalt võrreldakse üht konkreetset tüüpi leksikoni – *wordnet*'i – riietussõnavara näitel. Kuna selle arvutisõnastiku puhul on erinevate keelte *wordnet*'id omavahel ühendatud ja seega on lihtne liikuda ühest keelest teise, siis siinses töös võrreldakse kahe keele sõnavarast ühte konkreetset sõnavälja, mille puhul võiks eeldada, et arusaamad elementaarsetest riietusesemetest on keeles sarnaselt leksikaliseerunud. Töö olulisus seisneb selles, et selline ühe valdkonna sõnavara uurimine toob välja ka sõnastiku ülesehituse puudused, kuid samuti annab hea ülevaate erinevustest kahes kultuuriruumis.

Töö keskendub leksikaal-semantilisele andmebaasile nimega *wordnet*, mis on nii ungari kui ka eesti keeles olemas (vt ptk 1.2 ja 1.3). *Wordnet*-tüüpi sõnastikus on mõisted seotud omavahel semantiliste suhetega² (Orav jt 2015).

Siinse bakalaureusetöö analüüsimaterjaliks on riietusleksikoniga seotud substantiivid, mis esinevad Eesti ja Ungari Wordnetis. Samuti on vaadeldud sõnu, mida mõlemas tesaurus ei ole. Ettepanekud tehakse ennekõike Eesti Wordneti täiendamist silmas pidades. Selleks, et puuduvaid mõisteid sisestada, kasutatakse töövahendit nimega

¹ Näiteks:

https://www.researchgate.net/publication/289796614_Eesti_korvallaase_koneviiside_vastetest_ungari_keeles

² Eesti Wordneti päring: <http://www.cl.ut.ee/ressursid/teksaurus/>

Ungari Wordneti päring: <http://corpus.nytud.hu/huwn/>

WordNet WorkBench (WNWB). Siinse töö analüüsiosa sisaldab mõistete selgitusi ja nende semantilisi suhteid.

Täpsemalt on siinse uurimuse eesmärk välja selgitada, millised sarnasused ja erinevused on eesti ja ungari keele riietusleksikonis leksikaal-semantilise analüüsi järgi. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöös kolm peamist uurimisküsimust:

- kas Eesti ja Ungari Wordnetis on samapalju riietusleksikoni määravaid mõisteid ja kas need mõisted kattuvad;
- millised semantilised suhted on valitud riietusleksikoni määramiseks Eesti ja Ungari Wordnetis;
- kas Eesti ja Ungari Wordnetis on piisavalt riietusleksikoni määravaid mõisteid või seda peab veel täiendama?

Töö koosneb neljast peatükist. Esimene peatükk kirjeldab teoreetilisi aluseid ning jaguneb omakorda kolmeks alapeatükiks. Esimene alapeatükk tutvustab keeleteaduses olemasolevaid semantilisi suhteid. Teine ja kolmas alapeatükid tutvustavad Eesti ja Ungari Wordnetti, nende sisu ja olemust, nimetavad ja selgitavad mõlemas Wordnetis olemasolevaid semantilisi suhteid ning nende definitsioone täpsemalt. Teise suurema peatüki eesmärk on tutvustada täpsemalt töö metoodikat ja valimit, mida töös analüüsitakse. Kolmas peatükk on suunatud analüüsiprotsessile. Selles peatükis kirjeldatakse iga analüüsimiseks valitud mõistet leksikaal-semantilisel, vajadusel tehakse ettepanekud mõistete parandamiseks ja täiendamiseks ning puuduvate mõistete lisamiseks. Neljas peatükk on saadud tulemuste analüüs ja kokkuvõte.

1. Teoreetilised alused

Selle peatüki eesmärk on anda teoreetiline ülevaade Eesti ja Ungari Wordnetist ning nendes olemasolevatest semantilistest suhetest. Tutvustatakse semantiliste suhete süsteemi, nende suhete tähendust ja rolli mõistete uurimises ning leksikaal-semantilises analüüsis. Eesti Wordneti leksiko-semantiliste suhete väljaselgitamisel on peamiseks allikaks Eesti Wordneti päringusüsteem TEKsaurus³ ja artikkel „Leksikoemantiliste suhete hägusus Eesti Wordnetis“ (Orav jt 2015). Peamised materjalid Ungari Wordneti semantiliste suhete süsteemi väljaselgitamiseks on Ungari teaduste akadeemia ja Szegedi Informaatika Instituudi Tehisintellekti Uurimisrühma (The Research Group on Artificial Intelligence ehk RGAI)⁴ kodulehe artikkel „The Hungarian WordNet (HuWN)“⁵, Gábori Prószéky ja Márton Miháltz artikkel „Magyar WordNet: az első magyar lexikális szemantikai adatbázis“ (2008) ning Judit Kuti jt artikkel „Language Independent and Language Dependent Innovations in the Hungarian WordNet“ (2008).

1.1. Semantiliste suhete süsteem

Semantilised (leksikaalsed, leksikaal-semantilised) suhted on leksikaalses semantikas olemasolevad suhted, mille eesmärk on siduda omavahel sõnu, sõltudes sõnaliigist, kuhu need sõnad kuuluvad, nende sõnade omavahelistest sarnasustest ja erinevustest ning omavahelistest positsioonidest ja sõltuvustest tähendusväljas.

1.1.1. Sünonüümia

Sünonüumiat ehk samatähenduslikkust jagatakse keeleteaduses kaheks tüübiks: täissünonüümia ja lähisünonüümia. Täissünonüümia põhimõtted seisnevad selles, et kõikides võimalikes kontekstides ja juhtumites on võimalik ühe sünonüümi asemele panna teist, ehk siis neid omavahel asendada konteksti muutmata. Seletada

³ <https://teksaurus.keeleressursid.ee/>

⁴ <https://rgai.inf.u-szeged.hu/>

⁵ <https://rgai.inf.u-szeged.hu/sites/rgai.inf.u-szeged.hu/files/HuWN.pdf>

täissünonüümiat võib ka Alan Cruse'i valemi järgi: „kui X on lauses normaalne, siis Y on samuti normaalne. Kui X on lauses veider, siis on samuti Y veider“ (Cruse 2004). Näiteks, täissünonüümideks võib nimetada sõnu *semantika* ja *tähendusõpetus*, sest semantiliselt on need sõnad samad.

Lähisünonüümia ehk osasünonüümia on juhtum, kus kaks sünonüümi pole omavahel semantiliselt päris samad ja eri kontekstides võib toimuda vastandumine (Cruse 2004). Sünonüümia suhe on olemas nii Eesti kui ka Ungari Wordnetis.

1.1.2. Hüponüümia ja hüperonüümia

Hüperonüümia ehk ülemmõiste suhe näitab kõrgemat ja laiemat tähendust ning järelikult hüponüümia ehk alammõiste suhe osutab madalamale ja kitsamale tähendusele.

Näide: *türgi, tatari ja kasahhi keel on turgi keelte hulka kuuluvad keeled.*

„Türgi keel“ on mõiste, mis ühendab neid kolme nimetatud keelt mingi konkreetse printsiibi ja omaduse all. Seega mõiste „türgi keel“ on hüperonüüm ja mõisted „türgi keel“, „tatari keel“ ja „kasahhi keel“ on selle hüperonüümi väiksemad liigid ehk siis hüponüümid.

Kasutades Cruse'i kontroll-lauseid on võimalik toodud näide tõestada: hüperonüümia puhul „X on Y, aga Y pole ainult X“ ning hüponüümia puhul „Y on X-i liik, sort, tõug ja verbide puhul Y on viis teha X-i“ (Cruse 2004).

Hüpo- ja hüperonüümia on iga *wordnet*-tüüpi sõnastiku kõige olulisem suhe, järelikult eksisteerib see iga keele *wordnet*'is. Olulisus seisneb ennekõike selles, et hüperonüümia suhte abil tekivad sarnaselt bioloogia taksonoomiatele hierarhiad, mis osutavad, kuidas sõnavara on klassifitseeritud. Klassifikatsioon omakorda on oluline neis arvutiprogrammides, mis vajavad semantilist infot.

1.1.3. Holonüümia ja meronüümia

Holonüümia ja meronüümia ehk osa-tervikusuhted näitavad *wordnet*-tüüpi sõnastikus osa ja terviku vahet ning tõestavad, et üks objekt on mingi teise objekti (holonüümi) osa või vastupidi, ühe mingi objekti sisse kuulub mingi osa (meronüüm) (Pajusalu 2009).

Y (meronüüm) on X-i (holonüümi) osa ja X-il (holonüümil) on Y (meronüüm).

X (holonüüm) koosneb Y-i(de)st (meronüümi(de)st).

X-il (holonüümil) on Y(-id) (meronüüm(id)). (Orav jt 2015)

Näide: *reede* (meronüüm) on *nädala* (holonüüm) osa ja *nädalal* (holonüüm) on *reede* (meronüüm).

Holonüümia ja meronüümia suhted on nii Eesti kui ka Ungari Wordnetis olemas.

1.1.4. Vastandus

Vastandust ehk opositsiooni tuleb lingvistikas jagada kolmeks liigiks: antonüümia ehk skalaarne vastandus (nt *külm-kuum*), komplementaarne (nt *ema-isa*) ja suunavastandus (nt *paremale-vasakule*). Olulisim reegel on see, et vastanduslikel sõnadel peab olema mingi ühisosa, mis teeb neid erinevateks. (Pajusalu 2009)

Tuleb kindlasti märkida, et Eesti Wordnetis täisantonüümiat ei kasutata, vaid ainult lähiantonüümiat ja seda märgitakse *near_antonym*, sest antonüümia sõltub paljus kontekstist ja sünohulga (sünonüümsete sõnade hulga) kõik liikmed ei pruugi samasse konteksti sobida.

Vastandussuhe on olemas nii Eesti kui ka Ungari Wordnetis.

1.1.5. Põhjuslikkusuhe

Antud suhte roll seisneb mingi konkreetse protsessi, teo, sündmuse või seisundi põhjustamises. Peamiselt kasutatakse sellist suhet substantiivi ja verbi vahel, kus antud substantiiv väljendab aktiivset tegevust.

Näide: *keelama* põhjustab *keelu*. Klassikaline näide on: *tapmine* põhjustab *suremise*.

See suhe on Eesti ja Ungari Wordnetis olemas.

1.1.6. Rollisuhe

Rollisuhted aitavad täpsustada ja anda rohkem infot sõna tähenduse kohta. Neid kasutatakse verbi ja substantiivi vahel (nt *riietumine* mängib rolli *riietuma*) ning

substantiivi ja substantiivi vahel (nt *naermine* mängib rolli *naerujooga*). Rollisuhe selgitab välja, kas keegi või midagi (patsient, agent, suund, siht, koht, viis) kaasneb antud objektiga või mitte. (Orav jt 2015)

Ungari Wordnetis rollisuhe puudub.

1.1.7. Hägussuhe

Hägussuhe ehk *fuzzynym* on suhe, mis märgib kahte omavahel hägusalt seotud sõna. Need sõnad võivad olla näiteks substantiiv ja substantiiv, substantiiv ja adjektiiv, verb ja substantiiv. (Orav jt 2015)

Näide: substantiivid *treening* ja *treeningmatt* on omavahel hägussuhtes, sest treeningut on võimalik teha ka matti kasutamata ja seega ei saa seda fikseerida tüüpsuhtena.

Ungari Wordnetis hägussuhe puudub⁶.

1.2. Eesti Wordnet

Eesti Wordnet (edaspidi: EstWN) on leksikaal-semantiline andmebaas, mille tegemist alustati aastal 1995 Tartu Ülikoolis. EstWN põhineb USAs loodud ingliskeelse Princetoni WordNeti⁷ põhimõtetel ja on sellega tihedalt seotud. EstWN tugineb ka EuroWordNeti⁸ ehk mitut Euroopa keelt sisaldava *wordnet*'i teooriate põhimõtetele.

EstWNI koostamine ja täiendamine jaguneb kaheks etapiks. Alustati EuroWordNeti baasmõistete⁹ tõlkimisega ja seejärel laiendati sõnastikku korpuse sagedusloendite järgi. Teine etapp algas 2007. aastal ja kestab senimaani Eesti riikliku

⁶ <https://rgai.inf.u-szeged.hu/sites/rgai.inf.u-szeged.hu/files/HuWN.pdf>

⁷ <http://corpus.nytud.hu/huwn/>

⁸ <https://archive.illc.uva.nl//EuroWordNet/>

⁹ EuroWordNetis oli baasmõisteid (*base concepts*) 1024 ja nende määratluste järgi esitavad baasmõisteid sõnad (Kahusk jt 2000):

- mis on suure esinemissagedusega nii tekstides kui sõnaseletustes;
- mida on raske defineerida või seletada, kasutatakse sageli ringseletamist;
- millel on palju ja sageli raskestieristatavaid tähendusi;
- mille tähendusi eristavad tihti lai val ik süntaktilisi jooni.

keeletehnoloogiaprogrammi raames, mis seisneb andmebaasi suurendamises ja täiustamises. (Orav jt 2015)

Wordnet-tüüpi sõnastiku põhiühik on *sünohulk* (sünonüümihulk e sünonüümsete sõnade hulk), mis koosneb samasse sõnaliiki kuuluvatest sõnadest. Sünohulk koosneb sõnauhenditest ehk sõnadest, mis on omavahel semantiliselt sarnased ning väljendavad ühte ja sama mõistet. Kõige tähtsamad semantilised suhted on ülem-alamsuhe (hüperonüümia ja hüponüümia), mis mängivad kõige suuremat ja olulisemat rolli mõistete sidumises. Samas olulised ja väga sageli EstWNis eksisteerivad semantilised suhted on ka vastandtäenduslikkus (antonüümia), osa-tervikusuhe (meronüümia ja holonüümia), rollisuhted, mis ühendavad verbe substantiividega ning ka substantiive omavahel, tuletussuhted ning põhjussuhted. (Orav jt 2015)

Praeguse seisuga (mai 2021) sisaldab EstWN üle 91400 mõiste (u 146700 sõna) ja üle 246500 semantilise suhte.¹⁰

EstWNI semantilised suhted on ära toodud tabelis 1.

Tabel 1. Eesti Wordneti semantilised suhted.

Hüperonüümia ja hüponüümia	<i>has_hyperonym</i>	sööma <i>on teatud viisil</i> toituma; koer <i>on teatud liiki</i> koduloom
	<i>has_hyponym</i>	toituma <i>on üks viis</i> sööma; koduloom <i>on üks liik</i> koer
Holonüümia	<i>has_holonym</i>	majauks <i>on osa</i> elumajast
	<i>has_holo_member</i>	ühiskonnaliige <i>on liige</i> ühiskonnast

¹⁰ Info pärineb EstWNI töövahendi Workbench andmetest.

	<i>has_holo_madeof</i>	klaasipuru <i>on osa materjalist</i> klaas
	<i>has_holo_part</i>	õun <i>on osa</i> õunapuust
	<i>has_holo_portion</i>	mõte <i>on annus</i> mõttekulust
Meronüümia	<i>has_meronym</i>	elumaja <i>osa on</i> majauks
	<i>has_mero_member</i>	ühiskonna <i>liige on</i> ühiskonnaliige
	<i>has_mero_madeof</i>	klaasi <i>üks osa materjalist</i> on klaasipuru
	<i>has_mero_part</i>	õunapuu <i>osa on</i> õun
	<i>has_mero_portion</i>	mõttekulu <i>üks annus on</i> mõte
Rollisuhted	<i>role</i>	mõtlemine <i>mängib rolli</i> mõtlemata
	<i>involved</i>	mõtlemata <i>kaasneb</i> mõtlemine
Sünonüümia	<i>near_synonym</i>	arvutilingvistika <i>peaaegu</i> <i>samatähenduslik on</i> keeletehnoloogia
Hägussuhe	<i>fuzzynym</i>	nutmine <i>on hägusalt seotud</i> solvumine
	<i>xpos_fuzzynym</i> (kasutatakse kahe sõna puhul, mis kuuluvad	nutma on <i>hägusalt seotud</i> solvumine

	erinevatesse sõnaliikidesse)	
Seisundisuhe	<i>be_in_state</i>	heasüdamlikkus <i>on seisundis</i> heasüdamlik

EstWNis esineb nelja tüüpi sõnaliike: substantiivid, verbid, adjektiivid, adverbid ning lisaks ka mitmesõnalisi ühendeid. Kõik mõisted EstWNis on ühendatud keelevaheliste indekseid ILI (*Interlingual Index*) ja CILI (*Collaborative Interlingual Index*) abil ingliskeelse Princeton WordNetiga, mis ongi ILI ja CILI aluseks ja mis võimaldab liikuda kõigi maailmas olemasolevate *wordnet*'ide vahel. (Orav jt 2015)

EstWNI andmestikus on võimalik teha otsinguid kasutades kahte päringusüsteemi. Esimene nendest on TEKsaurus¹¹, mis on Tartu Ülikoolis tehtud ning näitab päringus esitatud mõisteid koos semantiliste suhete, definitsiooni ja ingliskeelse vastega. Teine on WordTies¹², mis on tehtud ja mille server asub Kopenhaagenis. Võrreldes TEKsaurusega näitab see päring mõiste ja selle semantiliste suhete graafilist pilti ning seal on võimalik pärida rohkematest keeltest kui ainult ühest. Peab märkima, et WordTies'is on eestikeelseid mõisteid vaid 5000, kuid TEKsaurus näitab kõiki.

1.3. Ungari Wordnet

Ungari Wordnet (ungari keeles: Magyar WordNet; edaspidi: HuWN), sarnaselt Eesti ja kõikidele muudele *wordnet*-tüüpi sõnastikele, on leksikaal-semantiline andmebaas, mis on koostatud sõnade leksikaalsete ja semantiliste seoste määramise eesmärgiga. HuWNI loomine on toimunud alates aastast 2000 Szegedi Ülikoolis. HuWNI projektijuht on infotehnoloog PhD Márton Miháltz. Ungari keele mudeliks said Princeton WordNet ja EuroWordNet, kuid kasutatud on ka saksakeelse GermaNeti¹³ ideid (Kuti jt 2008).

¹¹ <https://teksaurus.keeleressursid.ee/>

¹² <http://wordties.cst.dk/wordties-estwn/>

¹³ <https://uni-tuebingen.de/en/142806>

HuWNI koostamist alustati balkani keelte *wordnet*'i (BalkaNet¹⁴) mõistete tõlkimisest ungari keelde¹⁵.

Võrreldes EstWNiga puudub HuWNis oma päringusüsteem ja selle asemel on andmebaas kättesaadav ainult XML-formaadis (mis on EstWNis ka olemas). HuWNI mõisted, samuti nagu EstWNis, on seotud omavahel sünohulkadesse, kuid võrreldes EstWNiga esineb HuWNis rohkem üksikuid mõisteid, mis pole sünohulkadesse ühendatud ehk teisisõnu on neil palju ühe-liikmelisi sünohulki.

2015. aasta andmete järgi, sisaldab HuWN üle 42288 mõiste (u 50238 sõna) ja 60463 suhte.¹⁶

HuWNI semantilised suhted on toodud tabelis 2.

Tabel 2. Ungari Wordneti semantilised suhted

Hüperonüümia ja hüponüümia	<i>hypernym</i>	kutya — háziállat (<i>hypernym</i>)
	<i>hyponym</i>	háziállat — kutya (<i>hyponym</i>)
Holonüümia	<i>holo_part</i>	alma — almafa (<i>holo_part</i>)
	<i>holo_member</i>	társadalom tagja — társadalom (<i>holo_member</i>)
	<i>holo_portion</i>	gondolat — gondolkodás (<i>holo_portion</i>)
Meronüümia	<i>mero_part</i>	almafa — alma (<i>mero_part</i>)

¹⁴ <http://www.dblab.upatras.gr/balkanet/>

¹⁵ <https://rgai.inf.u-szeged.hu/sites/rgai.inf.u-szeged.hu/files/HuWN.pdf>

¹⁶ <https://github.com/mmihaltz/huwn>

	<i>mero_member</i>	társadalom — társadalom tagja (<i>mero_member</i>)
	<i>mero_portion</i>	gondolkodás — gondolat (<i>mero_portion</i>)
Sünonüümia	<i>near_synonym</i>	számítógépes nyelvészet — nyelvtechnika (<i>near_synonym</i>)
Seisundisuhe	<i>be_in_state</i>	jóság — jóságos (<i>in state</i>)
Domeenisuhe (kasutusdomeen)	<i>usage_domain</i>	Tähistatakse juhul, kui sõna kasutatakse ainult ühes domeenis või kategoorias, nt sõna <i>nadrág</i> (püksid) kasutatakse ainult mitmuses.

Semantilised suhted on mõlemas Wordnetis suuremas osas sarnased, kuid nende vahel leidub ka erinevusi. Kõige tähtsamad semantilised suhted HuWNis on hüpero- ja hüponüümia, sünonüümia, antonüümia, põhjussuhted. Lisatud ka uusi semantilisi suhteid, näiteks *subvent_nec_of* (kehtib juhul, kui kaks erinevat sündmust toimuvad tingimata koos, nt *ostma - maksma*), *temporal_precondition* (ühendab ajalist eeltingimust verbiga, mille subjektid viitavad samale üksusele, nt *rasestuma <TEMPORAL_PRECONDITION sünnitama*)¹⁷.

¹⁷ <https://rgai.inf.u-szeged.hu>

2. Valim ja analüüsimeetodid

Selle peatüki eesmärk on anda ülevaade bakalaureusetöös kasutatud vajalikest materjalidest ja meetoditest, mille abil uurimust tehti. Peatükk on omakorda jagatud kaheks alapeatükiks. Esimene alapeatükk tutvustab ja kirjeldab lõputöös kasutatud materjale, selle päritolu ning riietusleksikoni uurimiseks kasutatud ressursse ja vahendeid. Samuti tutvustab alapeatükk sõnade valimise põhimõtteid. Teise alapeatüki eesmärk on tutvustada analüüsimeetodit.

2.1. Valim

Kuna eesti ja ungari keele kohta ei leidu konkreetseid uurimusi, kus on võrreldud kahe keele leksikaal-semantilist struktuuri, võeti analüüsil eeskujuna Kirsi Zireli (2007) bakalaureusetööst „Eesti ja ungari keele derivatsioonist somaatiliste sõnade *jalg, käsi, silm ja láb, kéz, szem* põhjal“. Zireli eesmärk oli võrrelda omavahel eesti ja ungari keele kehaosadega seotud kolme sõna. Selles lõputöös on toodud häid näiteid, millised võiksid eesti ja ungari keele leksikoni võrdlemise sammud olla ja milline peaks mingi konkreetse leksikoni võrdlemise protsess üldiselt välja nägema.

Bakalaureusetöö oluliseks abimaterjaliks on ka mõned Eesti Keele Instituudi (EKI)¹⁸ sõnastikud. Nende hulka kuuluvad „Ungari-eesti sõnaraamat“ (UES)¹⁹, „Eesti keele seletav sõnaraamat“ (EKSS)²⁰ ning Sõnaveeb²¹. Samuti on kasutatud uurimuses ungari keele seletavat sõnastikku (A magyar nyelv értelmező szótára)²². Need ressursid aitasid mõistete definitsioone tõlkida, täpsustada ja parandada.

Eesti ja ungari keele riietusleksikoni kuulub nii oma- kui ka laensõnu, nt juurdekuuluvat või lisatavat rõivaeset nimetatakse *aksessuaariks* või *lisandiks*. *Aksessuaar* on laensõna

¹⁸ <https://portaal.eki.ee/>

¹⁹ <https://www.eki.ee/dict/ues/>

²⁰ <https://www.eki.ee/dict/ekss/>

²¹ <https://sonaveeb.ee>

²² <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/>

ja *lisand* on omasõna, kuid kuna need sõnad on samatähenduslikud, EstWNis moodustavad need ühe sünohulga vaatamata nende päritolule, kuid peab siiski märkima, et Sõnaveebi definitsioonid võivad tihti teineteisest erineda. Juhul, kui EstWNis on olemas eraldi kaks samatähenduslikku riietusega seotud sõna, tuleb teha ettepanek need ühendada ehk moodustada nendest üks sünohulk.

Kuna EstWNis ja HuWNis on riietusega seotud mõisteid (sh nende hüponüüme) väga suur hulk, siis analüüsitakse töös 30 riietusega seotud sõna. Analüüsitakse ainult substantiive, mitte verbe ja teisi riietussõnavaraga seotud sõnaliike.

Uurimiseks valitud 30 eestikeelset sõna, on seotud kõige lihtsama ja tihedamini kasutatava riietusega, nt *müts*, *püksid*, *jope* jm. Seejärel vaadatakse, kas leidub igale eestikeelsele sõnale ungarikeelne variant või mitte. Kuna selline valikukriteerium võib olla suhteline ja subjektiivne, võib valikut põhjendada sellega, et valitud mõistritel on mõlemas Wordnetis erinev semantiliste suhete arv, suhete mitmekesisus ja vigade olemasolu, mis annab hea võimaluse omavahel kahe keele riietusleksikoni võrrelda.

2.2. Meetod

Siinses töös on uuritud riietusega seotud sõnade tähendust ja leksikaal-semantilisi suhteid. Kõigepealt on vaadeldud riietusega seotud mõistete definitsioone (juhul, kui igal mõistel on definitsioon olemas) EstWNis ning seejärel kontrollitud, millise definitsiooni annavad EKSS ja Sõnaveeb, et täpsustada EstWNI definitsioone ja teha vajadusel parandusettepanekuid. HuWNI mõistete tähenduste täpsustamiseks kasutati ungari keele seletavat sõnastikku ja võrreldi omavahel sõnastiku ja HuWNis olemasolevaid mõistete definitsioone.

Analüüsipeatükis tehakse sõnade leksikaal-semantiline analüüs teatud järjekorras. Sõna leksikaal-semantilise analüüsi pilt näeb välja selline:

- uuritava sõna EstWNI definitsioon;
- uuritava sõna HuWNI definitsioon.

Mõisted on antud mõlemas keeles kahe tabelina. Esimeses tabelis on antud need mõisted, mis on mõlemas Wordnetis. Teises tabelis on antud kõik ülejäänud mõisted, kus puuduvad kahe Wordneti vahelised vasted, millele järgnevad kommentaarid. Kui tegemist on mõiste puudumisega EstWNis, siis lisatakse see pärast bakalaureusetöö kaitsmist sõnastikku töövahendi – WordNet WorkBench – abil.

Silmas pidades siinse töö ühte eesmärki — teha parandusettepanekud EstWNile — pööratakse järgnevas analüüsis tähelepanu ennekõike eestikeelsete mõistete korrektsusele.

3. Riietusega seotud sõnade leksikaal-semantiline analüüs

Riietuse mõiste on väga üldine ja jaguneb omakorda erinevateks kategooriateks erinevate tunnuste järgi, nagu sootunnused (meeste ja naiste riided), vanusetunnused (oleneb sellest, kas kannab laps või täiskasvanud inimene), funktsionaalsuse tunnused (üleriided, jalanõud, aluspesu, peakate), eksploatatsiooni ehk kasutamise eesmärgist sõltuvad tunnused (spordiriided, koduriided, rahvariided) jm.

Töös analüüsitakse riietusleksikoni, mis sisaldab kõige tavalisemaid riietusega seotud sõnu ehk riietuse baasleksikoni. Uuritavad sõnad kuuluvad riietuse erinevatesse kategooriatesse, järelikult nende sõnade hüperonüümid saavad olla erinevad.

Selles peatükis on kasutatud EKI „Ungari-eesti sõnaraamat“²³, et uuritavate mõistete tõlge ühest keelest teise oleks täpne ja korrektne.

a. Riietuse üldmõiste

Selles alajaotuses analüüsitakse kogu riietusleksikoni üldisi mõisteid, mis nimetavad ja iseloomustavad riietuse erinevaid kategooriaid ja kuhu võiksid ka kuuluda uurimuses käsitletud ülejäänud mõisted.

RIIDED

Riided, riietus, rõivad, rõivastus – seljas kantavad riietusesemed, riided (ka jalatsid), rõivastus.

Ruházat – azoknak a ruhadaraboknak az összessége, amelyeket az ember visel.

²³ <http://www.eki.ee/dict/ues/>

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – ihukate, ihuvari, kehakate	<i>hypernym</i> – fedés, borítás, takarás 'katted' <i>hypernym</i> – fogyasztási cikkek 'tarbekaubad'
<i>has_hyponym</i> – tööriided, tööriivad, töörietus	<i>hyponym</i> – munkaruha 'tööriided'
<i>has_hyponym</i> – kootud rõivad	<i>hyponym</i> – kötött áru, kötöttáru 'kootud kaubad, kudumid'
<i>has_hyponym</i> – päevitusriided, rannariided	<i>hyponym</i> – strandruha, strandviselet 'rannariided'
<i>has_hyponym</i> – vormirietus <i>has_hyponym</i> – univorm, vorm, vormiriided, vormiriie, vormirõivas, vormirõivastus	<i>hyponym</i> – egyenruha 'vormiriided'
<i>has_hyponym</i> – aksessuaar, lisand	<i>hyponym</i> – kiegészítő ruházat 'lisarietus'
<i>has_hyponym</i> – tualett	<i>hyponym</i> – öltözet, öltözék 'tualett'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on samas hüperonüümiapuus, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – kombe, kombinesoon, türp	<i>hyponym</i> – lábon viselt ruházat 'jalal kandmiseks riided ehk jalatsid'
<i>has_hyponym</i> – missarüü	<i>hyponym</i> – fekete, gyászruha 'mustad riided, leinariided'
<i>has_hyponym</i> – topless	<i>hyponym</i> – fejfedő 'peakatted'
<i>has_hyponym</i> – spordirietus, spordirõivad, spordirõivas, spordiülikond	<i>hyponym</i> – védőöltözet, védőöltözék, védőruha 'kaitseriided'

<i>has_hyponym</i> – mägironimisriietus	<i>hyponym</i> – nadrágtartó 'püksitraksid'
<i>has_hyponym</i> – erariided, erariie, erarõivas, tsiviil, tsiviilriided, tsiviilriietus, tsiviilülikond	<i>hyponym</i> – elegáns öltözék, elegáns ruha 'elegantne riietus, elegantsed riided'
<i>has_hyponym</i> – eririietus	<i>hyponym</i> – ruha 'riie ehk materjal'
<i>has_hyponym</i> – peoriided, peorõivad	<i>hyponym</i> – ruha 'pesu'
<i>has_hyponym</i> – alba	<i>hyponym</i> – váltóruha 'vahetusriided'
<i>has_hyponym</i> – kostüüm	<i>hyponym</i> – hivatali felsőruha, palást 'ametiriüü, talaar'
<i>has_hyponym</i> – aluspesu, alusrõivad, alusrõivas, ihupesu, pesu	<i>hyponym</i> – hálóruha 'ööriided'
<i>has_mero_portion</i> – riietusese, rõivas, rõivastusese, rüü, valmisriie	
<i>role</i> – riidesse panema, riietama, rõivastama	
<i>involved</i> – proov	
<i>fuzzynym</i> – rinnaüumbermõõt	
<i>fuzzynym</i> – puusaüumbermõõt	
<i>fuzzynym</i> – vööüumbermõõt	

Ungari keeles sõnale *ruházat* sünonüümne sõna on *ruha* ja *viselet*. Põhiline erinevus sõnade *ruházat* ja *ruha* vahel on selles, et esimest kasutatakse mitte ainult üleriiete märkimiseks, vaid ka peakatete ja jalanõudude märkimiseks. Sama olukord on HuWNis mõistete *ruházat* ja *ruha* vahel.

Suur osa riietuse tüüpe on nii EstWNis kui ka HuWNis sarnane, kuid EstWNis on antud mõistel rohkem hüponüüme. Tasub ka märkida, et antud mõistel puudub HuWNis osaterviku suhe ja muud sarnased või häguselt seotud mõisted, mis on mõistega *ruházat* seotud.

Uuritaval mõistel on HuWNis kaks hüperonüümi. Esimene hüperonüüm *fedés, borítás, takarás* on sarnane EstWNI hüperonüümiga *ihukate, ihuvari, kehakate* ja selle HuWNI hüperonüümi kõik kolm sõna tähendavad *katted*. Mõiste *ruházat* teine hüperonüüm - *fogyasztási cikkek* - näitab kogu riietuse kuuluvust tarbekaupadesse.

Antud mõiste juurde ei kuulu EstWNis jalanõusid ja selle tüüpe, kuid mõlemad Wordnetid sisaldavad asju, mida tavaliselt seostatakse riietusega, näiteks aksessuaarid.

EstWNis on olemas kaks omavahel sarnast hüponüümi: *vormiriietus* ja *univorm, vorm, vormiriided, vormiriie, vormirõivas, vormirõivastus*, mida võiks ühesse mõistesse ühendada, kuna semantiliselt ei ole nende mõistete vahel mingit erinevust.

Uuritaval mõisteväljal on olemas HuWNis alammõiste *fekete, gyászruha*, mis tähendab „mustad riided, leinariided“, kuid EstWNis antud mõiste puudub. EstWNI võiks lisada ka puuduva mõiste *leinariided, leinariietus, leinarõivad, leinarõivastus*. Antud mõiste definitsioon võiks olla võetud Sõnaveebist: „leina puhul kantav riietus“, mille semantilised suhted oleksid:

has_hyponym – riided, riietus, rõivad, rõivastus

involved – leinavalu, leinamine, lein.

Samuti tuleks EstWNI lisada kaitseriietusega seotud mõiste, mis on HuWNis olemas *védőöltözet, védőöltözék, védőruha*.

Sünohulga *kaitseriided, kaitseriie, kaitseriietus, kaitserõivastus, kaitserõivad, kaitserõivas* definitsioon Sõnaveebi järgi on: „teatavaks tööks või teataval ametikohal vajalik eriline, ohutust tagav ja töötaja tervist kaitsev riietus“ ja selle semantilised suhted võiksid olla:

has_hyponym – riided, riietus, rõivad, rõivastus

role – kaitsma (mingi kahjuliku v. ebasoovitava tegevuse v. mõju vastu toimima).

HuWNis on olemas ka mõiste *hivatali felsőruha, palást*, mille EstWNI vaste on *ametikuub, ametiriüü, talaar*, kuid selle mõiste hüperonüüm on EstWNis *riietusese, rõivas, rõivastusese, riüü, valmisriie*.

Muud riietuse liigid, mis on HuWNis olemas ja EstWNis puuduvad, nagu *váltóruha* 'vahetusriided' ja *elegáns öltözék, elegáns ruha* 'elegantne riietus, elegantsed riided' puuduvad eesti keele digitaalsetes ressurssides ja sellepärast ei ole mõttekas nende sõnadega seotud sünohulki EstWNis luua.

EstWNis mõiste *riided, riietus, rõivad, rõivastus* definitsiooni „seljas kantavad riietusesemed, riided (ka jalatsid), rõivastus“ tuleb muuta, sest see on selgitatud läbi sünonüümi ja seletuses on ka seletav sõna ise. Seega oleks mõistlik mõiste definitsiooni muuta: „igasugused kehakatted, mida kannab inimene“.

b. Peakatted

MÜTS

Müts – suhteliselt lihtsa tegumoega (pehme) peakate.

Sapka – karimátlan, fejhez simuló vagy lapos fejfedő.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – peakate, peavari	<i>hypernym</i> – fejfedő 'peavari'
<i>has_hyponym</i> – vormimüts	<i>hyponym</i> – tányérsapka 'vormimüts'
<i>has_hyponym</i> – nokats, nokatsmüts, nokits, nokkmüts, soge, soni, sonimüts	<i>hyponym</i> – zokésapka, golfsapka, baseballsapka 'džokimüts, nokkmüts'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on samas hüperonüümiapuus, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – budjonnovka	<i>hyponym</i> – fez 'fess'
----------------------------------	-----------------------------

<i>has_hyponym</i> – udarmüts	<i>hyponym</i> – úszósapka, fürdősapka 'ujumismüts, vannimüts'
<i>has_hyponym</i> – üll	<i>hyponym</i> – barett 'barett'
<i>has_hyponym</i> – tekkel	<i>hyponym</i> – papi sapka, pileolus 'papi (preestri) müts, pileolus'
<i>has_hyponym</i> – punane kübar	<i>hyponym</i> – símaszk, sísapka 'suusamask, suusamüts'
<i>has_hyponym</i> – rankamüts	
<i>has_hyponym</i> – titemüts	
<i>has_hyponym</i> – soome müts	
<i>has_hyponym</i> – loomüts, moorumüts, suimüts, tirimüts, topsmüts	
<i>has_hyponym</i> – tunnamüts	
<i>has_hyponym</i> – nolkmüts, tuttmüts	
<i>has_hyponym</i> – ratasüll	
<i>has_hyponym</i> – talvemüts	
<i>has_hyponym</i> – lätu, lott, lotu, mütsilätu	
<i>has_hyponym</i> – õlletegemise müts, sudimüts, võrkmüts	
<i>has_hyponym</i> – tübeteika	

<i>has_hyponym</i> – karbus, karusmüts, karvamüts, karvik, kõrvik, läki, läkiläki, läkiläki	
<i>has_hyponym</i> – kesamüts, murumüts	
<i>has_hyponym</i> – pottmüts	
<i>has_hyponym</i> – sariküll	
<i>has_hyponym</i> – kabimüts	
<i>has_meronym</i> – mütsinokk, sirm, ula	
<i>has_holo_part</i> – mütsinäitus	
<i>has_mero_part</i> – treemel	
<i>fuzzynym</i> – mütsilint	
<i>fuzzynym</i> – mütsipael	

Esimene, mis tuleb märkida, on see, et nii EstWNs kui ka HuWNs hüperonüüm on sarnane, mis märgib peakatet. HuWNis mõistel *sapka* puuduvad osa-terviku suhted. HuWNI variant ei ole teiste hüponüümidega ehk mütsi eri liikidega hästi täiendatud, mille järgi võib väita, et HuWNI mütsi mõiste pole semantiliste suhete poole pealt nii hästi täidetud nagu EstWNI oma. EstWNis on lisatud ka palju etnograafilisi (nt üll, sariküll) ja muid mütsi eriliike (nt murumüts, pottmüts).

Mõistel *müts* on kaks ühist hüponüümi mõlemas Wordnetis. Esimene on *tányérsapka* – *vormimüts*, kuid kui käsitleda selle sõna ungarikeelset derivatsiooni, siis tuleb märkida, et sõna *tányérsapka* on liitsõna ja koosneb kahest osast: *tányér* 'taldrik' ja *sapka* 'müts'. Ungari keeles sõna *tányérsapka* kasutatakse pigem taldrikukujulise vormimütsi puhul, mitte niivõrd iga vormimütsi tähistamisel.

Teine on *zsokésapka, golfsapka, baseballsapka – nokats, nokatsmüts, nokits, nokkmüts, soge, soni, sonimüts*, kuid HuWNis on sünohulga *zsokésapka, golfsapka, baseballsapka* kaks viimast sõna seotud spordimängudega. Eesti keel kasutab nende asemel sõna *nokkmüts*, kuid sõna *golfimüts* on keeles ka olemas, mida võiks mõiste *nokats, nokatsmüts, nokits, nokkmüts, soge, soni, sonimüts* sünohulka lisada.

Mütsi mõistel on olemas HuWNis hüponüüm *úszósapka, fúrdősapka*, mis tähendab 'ujumismüts', 'vannimüts', kuid EstWNis mõiste *ujumismüts* on mõiste *spordiriietus, spordirõivad, spordirõivas, spordiülikond* alammõiste. Kuna ujumismüts pole tegelikult spordiriietus, vaid pigem omakorda mütsi tüüp, oleks loogilisem panna mõiste *ujumismüts* mõiste *müts* hüponüümiks.

Mõiste *papi sapka, pileolus* 'papi (preestri) müts, pileolus' on HuWNis olemas, kuid EstWNis ja teistes digitaalsetes ressurssides puudub, mille tõttu ei saa teha ettepanekut see mõiste EstWNI lisada.

HuWNI hüponüüm *fez* on eesti keeles 'fess' ja on EstWNis olemas, kuid selle hüperonüüm on *peakate, peavari* ehk EstWN käsitleb antud mõistet mitte nagu mütsi liiki, vaid peakatte eri tüüpi. Selleks, et täpsustada ja kinnitada fessi kuuluvust mütsidesse, võiks muuta EstWNis mõiste *fess* hüperonüümi ja panna uueks hüperonüümiks mõiste *müts*.

Samuti on HuWNis olemas mõiste *barett*, mis tähendab eesti keeles 'barett'. EstWNI mõiste *barett* ülemmõiste on *peakate, peavari*, järelkult võib väita, et EstWN käsitleb antud mõistet nagu peavarju eri tüüpi.

HuWNis on mõistel *sapka* olemas hüponüüm *símaszk, sísapka*, mis tähendab eesti keeles 'suusamask', 'suusamüts'. Sellist mõistet pole EstWNis olemas, kuid see tuleks kindlasti teha. Sõnad *suusamask* ja *suusamüts* ei tohiks ühendada omavahel ühte sünohulka nagu HuWNis, kuna need kaks sõna ei ole omavahel sünonüümid.

Mõiste *suusamüts* definitsioon võiks pärineda Sõnaveebist: „suusatamisel kantav (kootud) müts“ ja selle semantilised suhted oleksid:

has_hypernym – müts

role – suusatama

Mõistele *suusamask* annab Sõnaveeb sellist definitsiooni: „(suusatajatel, lumelauduritel:) liibuv peakate, mis katab ka nägu ja kaela ning kaitseb külma eest (vahel on näha ainult silmad ja suu, vahel terve nägu).“

Semantilised suhted võiksid olla järgmised:

has_hyperonym – mask (definitsioon: „mitmesugustest materjalidest (nt. puit, savi) valmistatud inimnäo jäljend või näokate”)

role – suusatama

Lisaks võiks panna mõisted *suusamiits* ja *suusamask* mõiste *suusariided*, *suusariietus* meronüümideks.

KÜBAR

Kübar – hrl. vormitud põhjaga ja laiema servaga peakate.

Kalap – Karimás fejfedő, merevebb tartású anyagból.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – peakate, peavari	<i>hypernym</i> – fejfedő (peakate)
<i>has_hyponym</i> – kõvakübar	<i>hyponym</i> – keménykalap (kõvakübar)
<i>has_hyponym</i> – silinder, silinderkaabu, silinderkübar, tsilinder	<i>hyponym</i> – cilinder (silinder)
<i>has_hyponym</i> – sombreero	<i>hyponym</i> – széles karimájú kalap, széles karimájú mexikói kalap (lai äärega kaabu, lai ääristega Mehhiko kaabu)

Keeleti mittekaatuvad mõisted, kuid mis on samas hüperonüümiapuus, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – kaapkübar	<i>hyponym</i> – zsirardikalap (õlgkaabu)
<i>has_hyponym</i> – panama, panamakübar	<i>hyponym</i> – női kalap (naiste kübar)

<i>fuzzynym</i> – kübarasulg	<i>hyponym</i> – szögletes kalap (kandiline kübar)
<i>fuzzynym</i> – kübarakarp	<i>mero_part</i> – karima (serv)
<i>fuzzynym</i> – kübaramood	
<i>fuzzynym</i> – kübaraäri, kübarakauplus, kübarapood	
<i>fuzzynym</i> – kübarapael	

EstWNI hügussuhteid tuleks korrigeerida, nt võiksid *kübarasulg* ja *kübarapael* olla meronüümid.

KAABU

Kaabu, kaap, kaapkübar, lakk, rummukübar, tongkübar – meeste vildist pidulik peakate.

Eesti Wordnet:

has_hyperonym – peakate, peavari

has_hyponym – viltkaabu

Ungari keeles eestikeelsed sõnad *kübar* ja *kaabu* tähistatakse ühe mõistega *kalap*. Nii EstWNI mõistetel *kübar* ja *kaabu* kui ka HuWNI mõistel *kalap* on sama hüperonüüm, mis tähistab peakatet.

Mõlemas Wordnetis on antud mõistel sarnased hüponüümid, nagu *kõvakübar*, *silinder*, *sombreero* (ungari keeles selle sõna asemel määratakse, mis on kaabu otstarve). HuWNI mõistel *kalap* on olemas hüponüüm *szögletes kalap*, mis eesti keeles tähendab 'kandiline müts'. See sõna kasutatakse kantidega mütside puhul, näiteks mõnes ülikoolis kasutavad vilistlased seda mütsi koos talaariga, kuid kuna see puudub kõikides eesti keeles olemasolevates digitaalsetes ressurssides, sh sõnastikes, ei saa seda mõistet EstWNI lisada.

Mõistel *kübar* on HuWNis *mero_part* suhtega mõiste *karima* (serv) ja EstWNI variandil võiks ka olla selle tähendusega mõiste, kuna sarnane mõiste on EstWNI olemas – *äär*, *serv*, *veer*, mille tähendus on 'mingi tasapinna piir'. Kuna mitte igal kübaral pole servi, oleks loogilisem ja sobivam määrata *äär*, *serv*, *veer* suhtega *fuzzynym*.

HuWNis eristatakse naiste kübarat - *női kalap* (naiste kübar), kuna ungari keeles mõisteid *kaabu* ja *kübar* ei eristata.

HuWNis on ka alammõiste *zsirardikalap* 'õlgkaabu'. Õlgkaabut kannavad peamiselt mehed, kuid seda on võimalik ka naiste garderoobis kohata. Kuna sõna teine osa on *kaabu*, mis on eesti keeles peamiselt meeste riietusemetele viitav eseme ja meeste garderoobis esineb see riietuse tihedamini kui naiste garderoobis, tuleks see mõiste lisada EstWNI mõiste *kaabu* alammõisteks. Selleks sobib Sõnaveebist võetud definitsioon: „pressitud õlgedest tehtud kaabu“ ning semantilised suhted oleksid:

has_hyperonym – kaabu, kaapkübar, lakk, rummukübar, tongkübar

near_synonym – panama, panamakübar.

c. Püksid

ALUSPÜKSID

Alukad, aluspüksid, püksikud, trusbad, trussikud – pesuese allkeha katteks.

Ungari keeles aluspükste märkimiseks kasutatakse kaht sõna: *alsónadrág* (meeste aluspükste puhul) ja *bugyi* (naiste aluspükste puhul), kuid sõna *bugyi* HuWNis puudub.

Alsó, alsónadrág – az altestet és néha a lábszárakat is fedő férfifehérenemű (HuWNI seletuses on ka märgitud, et antud sõna võib käsitleda ka naiste aluspükste puhul).

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – aluspesu, alusrõivad, alusrõivas, ihupesu, pesu	<i>hypernym</i> – alsónemű, alsóruha, alsóruházat 'aluspesu, alusriided, alusriietus'

Keeleti mitte kattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – vuplid	<i>hyponym</i> – bloomer, bloomernadrág, buggyos térdnadrág 'puhvüksid, puhvpõlvüksid'
<i>has_hyponym</i> – bokserid	

Mõlemas Wordnetis on mõistel *aluspüksid* sama hüperonüüm, mis märgib aluspesu.

Ungarikeelne sõna *alsónadrág* koosneb kahest osast: *alsó* 'alumine' ja *nadrág* 'püksid' ning sarnaneb selles oma eestikeelse vastega.

EstWNis on olemas mõiste *bikiinid*, kuid selle mõiste hüperonüüm on *päevariided*, *rannariided*. Mõiste *bikiinid* võib sobida mõiste *alukad*, *aluspüksid*, *püksikud*, *trusbad*, *trussikud* hüponüümiks või vähemalt *near_synonym* íks, kuna bikiinid ei ole ainult rannariietus, vaid kasutatakse seda ka tavaliste igapäevaste aluspükstena.

Mõlemas Wordnetis on antud mõistele ainult üks hüponüüm, mis on kahes Wordnetis erinev. HuWNi hüponüüm *bloomer*, *bloomernadrág*, *buggyos térdnadrág* ei sobi väga hästi hüperonüümi *alsónemű*, *alsóruha*, *alsóruházat* alla, kuna seda hüponüümi vaadeldakse rohkem kui aluspesu eri liiki, mitte aluspükse liigina. Kuna see sõna puudub kõikides olemasolevates eesti keele arvutisõnastikes, ei ole võimalik EstWNi mõiste loomise ettepanekut teha.

TRAKSIPÜKSID

Traksipüksid.

Definitsioon puudub.

has_hyperonym – püks, püksid

has_meronym – traks, traksid

Hüponüüme ei ole.

HuWNI antud mõiste puudub.

Sõna *traksipüksid* ungarikeelne vaste on *kantáros nadrág* ja koosneb kahest osast: (*nadrág*)*kantár* 'traks' ja *nadrág* 'püksid', kuid sõna *kantár* asemel kasutatakse sagedamini sõna (*nadrág*)*tartó*. Peab aga mainima, et seda sõna kasutatakse, nimetades igasuguseid traksidega pükse. Traksipükse traditsionaalsemas arusaamises ehk neid, mida kantakse aias töötades või talvel, nimetatakse *kertész nadrág* ja see sõna on liitsõna, mille esimene osa on *kertész* tähendusega 'aednik'.

Kuna EstWNis puudub mõistel *traksipüksid* definitsioon, tuleb kindlasti teha ettepanek lisamiseks. Sõnaveeb ja EKSS pakuvad sõnale definitsiooni „Traksidega püksid“, kuid see tundub kassin. Parem oleks seda muuta ja vormistada selle nii: „püksid, mis püsivad üleval trakside abil“.

TEKSAD

Džiinid, kulukad, teksad, teksapüksid, teksased, teksaspüksid – teksariidest püksid, hrl. paljude taskutega ja metallneetidega (algselt tööteksased, hiljem ka vabaajarõivana).

Farmer, farmernadrág – Kék színű, erős vászonszövetből készült nadrág utcai viseletre.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyponym</i> – püks, püksid	<i>hypernym</i> – nadrág, naci, biz, gatyá, gátyó, gatyész 'püksid'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>fuzzynym</i> – teksakauplus, teksapood	<i>usage_domain</i> – többes, többes szám (mitmus)
---	--

Mõlemas Wordnetis on sarnane ülemmõiste, mis märgib pükse.

Ungari keeles on ainult sõna *nadrág* klassikaline pükse märkiv sõna, ülejäänud *naci*, *biz*, *gatyá*, *gátyó*, *gatyész* esinevad pigem kõnekeeles.

HuWNis on olemas suhe *usage_domain*, mis näitab seda, et mõistet kasutatakse ainult mitmuses, kuid kirjapildi järgi kasutusel on ainsus.

LÜHIKESED PÜKSID

Mõistel *lühikesed püksid* puudub nii EstWNis kui ka HuWNis. Kuna väljend *lühikesed püksid* on tihti kasutatavad, eriti rääkides suveriiete kohta, tuleks kindlasti see mõiste luua. Sünohuulk võiks olla järgmine: *lühikesed püksid 1(n)*, *lühkarid 1(n)*, *šortsid 1(n)*. Definiitsiooni saab võtta Sõnaveebist: „lühikesed (spordi)püksid“, kuid see definiitsioon pole päris korrektne, sest ei tohiks sõna enda kaudu defineerida. Korrektssem definiitsioon oleks „põlvedeni ulatuvad (spordi)püksid“.

Semantilised suhted oleksid:

has_hyperonym – püks, püksid

near_synonym – suvepüksid

Lühikeste pükste ungarikeelne vaste on *rövidnadrág* või *sort*. Derivatsiooni poole pealt on eestikeelne väljend *lühikesed püksid* ja selle ungarikeelne variant *rövidnadrág* sarnased, kuna mõlemad sõnad pole lihtsõnad vaid koosnevad kahest osast: *rövid* 'lühike' ja *nadrág* 'püks'. Erinevus on vaid selles, et ungari keeles sõna *püksid* ja kõiki selle riide tüüpe kasutatakse ainsuses.

SUKKPÜKSID

Sukkpüksid.

Definiitsioon puudub.

Harisnyanadrág – a lábra simuló, térden felül érő páros ruhadarab.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – püks, püksid	<i>hypernym</i> – harisnya- és zokniáru 'suka- ja sokikaubad'

Antud mõistel on EstWNis ja HuWNis erinev hüperonüüm. Võrreldes EstWNiga, kus kasutatakse tavalist kõikidele pükside tüüpidele ülemmõistet *püks*, *püksid*, HuWNis on

olemas mõiste *harisnya- és zokniáru* 'suka- ja sokikaubad', mis on mõiste *harisnyanadrág* hüperonüüm.

Uuritaval mõistel puudub EstWNis definitsioon ja seda tuleb sinna lisada. Definitsiooni allikas on Sõnaveeb, mis annab sellist definitsiooni: „sukad koos püksteosaga“.

Sõna *harisnyanadrág* on liitsõna nagu selle eestikeelne variant ja koosneb kahest sõnast: *harisnya* 'sukk' ja *nadrág* 'püksid'. Kummaski Wordnetis pole antud mõistel alammõisteid.

d. Jalanõud

KING

King – jalalaba kattev kontsaga jalats, mis ei ulatu pahklust kõrgemale.

Cipő – általában bőrből készült lábbeli, amelynek a lábfejet körülvevő zártabb felsőrésze van.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_mero_part</i> – kinganõör, kingapael	<i>mero_part</i> – cipőfüző, cipőzsinór 'kingapael, kinganõör'
<i>has_hyperonym</i> – jalanõu, jalats, jalavari	<i>hypernym</i> – lábbeli 'jalanõu'
<i>has_hyponym</i> – mokassiin	<i>hyponym</i> – mokasszin 'mokasiin'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – pätt	<i>hyponym</i> – uszony, békauszony 'ujumislest'
<i>has_hyponym</i> – rihmik, rihmking	<i>hyponym</i> – papucscipő 'sussiking'
<i>has_hyponym</i> – lapseking	<i>mero_part</i> – talpbélés 'sisetald'

<i>has_hyponym</i> – hiiranti king	<i>hyponym</i> – szandál 'sandaal'
<i>has_hyponym</i> – libik , loodotška	<i>mero_part</i> – nyílás a cipőfelsőrészen a rüsztnél; bebújónyílás 'ava kinga ülaosas rooste juures; sisselaskeava'
<i>has_hyponym</i> – riideking, tekstiilking	<i>mero_part</i> – kéreg 'koor'
<i>has_hyponym</i> – stiletto	
<i>has_hyponym</i> – kontsking, kontsaking	
<i>has_hyponym</i> – platvormking	
<i>has_hyponym</i> – puukas, puuking	
<i>has_holo_portion</i> – kingakott	
<i>has_hyponym</i> – kõpsking, peoking	
<i>has_mero_part</i> – kinganina	
<i>fuzzynym</i> – kingahooaeg	

Tuleb öelda, et mõistel *king* on nii EstWNis kui ka HuWNis ühine ülemmõiste, mis tähistab jalanõud. Sellel mõistel on EstWNis rohkem hüponüüme kui HuWNis. Mõlemas Wordnetis on olemas ühine *has_mero_part* suhe, mis märgib kinganööri ja ühine hüponüüm, mis märgib mokassiini.

Antud mõiste juurde võiks EstWNis lisada ka mõiste *tald*, mille tähendus on „jalalaba alumist osa kattev kinga, saapa, suka v. soki osa“ ja märkida nagu *has_mero_part*.

EstWNis on olemas mõisted *kate*, *kattekiht*, *kiht* ja *sisekiht*, mis sobiksid mõistele *saabas* suhtega *has_mero_part*.

HuWNI mõiste *uszony*, *békauszony* EstWNI vaste on *lest*, *ujumislest*, mille hüperonüüm on *spordivahend*, *spordivarustus*, *võimlemisriist*.

SANDAAL

Sandaal, sandalet – rihm- v. augustatud pealsega kerge suvejalats, mille nina, kand v. küljed on lahti.

Szandál – könnyű, szellős lábbeli.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – jalanõu, jalats, jalavari	<i>hypernym</i> – cipő 'king'

Kummaski Wordnetis ei ole selle mõiste jaoks hüponüüme pandud.

Antud mõistel on EstWNis ülemmõiste *jalanõu, jalats, jalavari*, kuid HuWNis tähistatakse seda mõistet nagu kinga tüüpi. Sama tuleks teha EstWNis – panna *king* ülemmõisteks.

SAABAS

Saabas – pika säärega jalanõu.

Magasszárú cipő, csizma, bakancs – a lábszárát is fedő lábbeli.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – jalanõu, jalats, jalavari	<i>hypernym</i> – lábbeli 'jalanõu'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – matkasaabas	<i>mero_part</i> – kéreg 'koor'
<i>has_hyponym</i> – poolsaabas	<i>mero_part</i> – talpbélés 'sisetald'
<i>has_hyponym</i> – sõidusaabas	
<i>has_hyponym</i> – patinka, tanksaabas	
<i>has_hyponym</i> – mootorratturisaabas	

<i>has_hyponym</i> – lumesaabas, talvesaabas	
<i>has_hyponym</i> – seitsmepenikoormasaapad	
<i>has_hyponym</i> – kaubosaabas	
<i>has_hyponym</i> – alpinistisaabas, mägironimissaabas	
<i>has_hyponym</i> – tohusaabas	
<i>has_hyponym</i> – venekas, Vene saabas	
<i>has_hyponym</i> – mägisaaabas	
<i>has_hyponym</i> – vildik, vilt, viltsaabas	
<i>has_hyponym</i> – kirsa, kirsasaabas, kirsasäärrik	
<i>has_hyponym</i> – kroomik, kroomsaabas	
<i>has_hyponym</i> – kalavinsk, kalavinski, säärrik, säärsaabas	
<i>has_hyponym</i> – ratsasaabas	
<i>has_hyponym</i> – kamass	
<i>has_hyponym</i> – unta	
<i>has_hyponym</i> – sukksaabas	
<i>has_mero_part</i> – saapanöör, saapapael	
<i>fuzzynym</i> – saapahooaeg	

EstWNI mõistet *saabas* ja selle HuWNI vastet ühendab see, et neil mõlemal on ühise tähendusega hüperonüüm, mis tähistab jalanõud. HuWNI ei ole antud mõistele hüponüüme ning need hüponüümid, mis on EstWNI mõiste *saabas* all olemas, HuWNI puuduvad üldse.

Mõistele *saabas* on HuWNI kaks *mero_part* suhet: *kéreg* 'koor' ja *tálpbélés* 'sisetald'. EstWNI on olemas mõiste *kate*, *kattekiht*, *kiht*, mis võiks sobida mõistele *saabas* suhtega *has_mero_part*. On olemas ka mõiste *sisekiht*, mis sobiks uuritavale mõistele suhtega *has_mero_part*.

Lisaks, kuna mõisted *sõudusaabas* ja *mootorratturisaabas* on omavahel semantiliselt seotud, võiks ühendada need ühte sünohulka.

BOTAS

Botas, toss.

Definitsiooni ei ole.

has_hyperonym – spordijalats

Hüponüüme ei ole.

HuWNI mõiste *botas* puudub. Botast märgitakse ungari keeles slängisõnadega *dorkó* või *csuka*, võib öelda ka *cipő* 'king'.

EstWNI puudub mõistele *botas*, *toss* definitsioon ja see tuleb kindlasti lisada. Definitsioon võiks olla võetud Sõnaveebist: „spordi- ja vabaajajalats“.

e. Meesterõivad

LIPS

Kaelaside, lips – meestel ümber kaela hrl. särgi krae alla kinnitatav ja eest sõlme seotav v. juba valmistamisel valmis sõlmitud spetsiaalne kaunistav riidelint, lips.

Nyakkendő – az inggallérba illeszthető, élő megkötve viselt ruhadarab; főként férfi viselet.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyponym</i> – kiisulips, kikilips, ristlips	<i>hyponym</i> – csokornyakkendő 'kikilips'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyperonym</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – nyakbavaló 'kaelas kantav riidetükk'
<i>has_hyponym</i> – kravatt	
<i>has_hyponym</i> – lõkad	
<i>has_holo_part</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	
<i>fuzzynym</i> – lipsuehe	

EstWNis olemasoleva definitsiooni lõpus on sõna *lips*, kuid see tuleb definitsioonist eemaldada.

Antud mõistel on EstWNis rohkem alammõisteid ja nende vasted HuWNis üldse puuduvad, v.a *csokornyakkendő* 'kiisulips'.

Ülemmõisted on sõnal *lips* EstWNis ja HuWNis erinevad. EstWN näitab, et mõiste *lips* kuulub riietuseemete hulka, HuWNis see mõiste on hüperonüümi *nyakbavaló* 'kaelas kantav riidetükk' all, kuid hüperonüüm võiks olla muu.

EstWNis on olemas mõiste *lipsustama*, mille definitsioon on "lipsu ette panema". See mõiste võiks sobida mõisteks *lips* semantilise suhtena *role*.

EstWNis on mõistel *lips* olemas *has_holo_part* – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie, kuid see tuleks eemaldada, kuna see mõiste on juba mõiste *lips* ülemmõiste.

ÜLIKOND

Ülikond – meeste riietuse, mis koosneb pükstest, pintsakust ja vahel ka vestist.

Öltöny – kiskabátból és nadrágból, esetleg mellényből álló férfiruha; az üzletemberek hagyományos viselete.

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – üzleti viselet 'äririietus'
<i>has_hyponym</i> – rätsepäülikond	<i>hyponym</i> – kétrészes öltöny 'kaheosaline ülikond'
<i>has_hyponym</i> – vormiülikond	<i>hyponym</i> – háromrészes öltöny 'kolmeosaline ülikond'
<i>has_hyponym</i> – suusarietus, suusaülikond	
<i>has_hyponym</i> – reisiülikond	
<i>has_hyponym</i> – ratsaülikond	
<i>has_hyponym</i> – päevitusülikond	
<i>has_hyponym</i> – maskeerimisülikond, moondamisriietus, moondamisülikond	
<i>has_hyponym</i> – päevaülikond	
<i>has_hyponym</i> – madruseülikond, madrusevorm	
<i>has_hyponym</i> – kummiülikond	
<i>has_hyponym</i> – kaitseülikond	

<i>has_hyponym</i> – pühapäevaülikond	
<i>has_hyponym</i> – igapäevaülikond, tänavaülikond	
<i>has_hyponym</i> – tööülikond	
<i>has_hyponym</i> – õhtuülikond, smokingülikond	
<i>has_hyponym</i> – jahiülikond	
<i>has_hyponym</i> – jäägriülikond	
<i>has_hyponym</i> – pulmaülikond	
<i>has_hyponym</i> – tviidülikond	
<i>has_hyponym</i> – sakoülikond, zakett	
<i>has_hyponym</i> – ševiotülikond	
<i>has_hyponym</i> – tume ülikond	
<i>has_hyponym</i> – hele ülikond	
<i>has_hyponym</i> – poeülikond, valmisülikond	
<i>has_hyponym</i> – sametülikond	
<i>has_hyponym</i> – galaülikond	
<i>has_hyponym</i> – esindusülikond, esindusvorm, paraadmunder	
<i>has_hyponym</i> – peoülikond, piduülikond	
<i>has_hyponym</i> – suveülikond	

<i>has_meronym</i> – ülikonnapäüksid	
<i>has_meronym</i> – frakk, prakk	
<i>has_mero_madeof</i> – ülikonnariie	
<i>fuzzynym</i> – ülikonnamood	

Esiteks tuleb märkida seda, et EstWNis on etteantud rohkem ülikonna kategooriaid ehk selle hüponüüme. Antud mõistel HuWNis on ainult kaks hüponüümi, mis tähendavad 'kolmeosaline ülikond' ja 'kaheosaline ülikond'. Kuna neid väljendeid pole ka üheski eesti keele digitaalsetest ressurssidest, siis nende sisestamise EstWNI peab ära jätma.

Mõistel on EstWNis ja HuWNis erinevad hüperonüümid. EstWNI hüperonüüm on seotud riietega ehk riietusesemetega, kuid HuWNI ülemmõistet on võimalik tõlkida nagu 'äririietus'.

EstWNis pole see päris korrektne hierarhiapuu. Näiteks, mõiste *kummiülikond* võiks olla mõiste *kaitseülikond* alammõiste ja mõiste *tööülikond* võiks olla mõiste *tööriided*, *töörõivad*, *töörietus* alammõise. Tulevikus võiks luua EstWNis uued mõisted, nagu *suveriided*, *pulmariided*, *reisiriided*, *ratsariided*, *madruseriided*, *jäägririided*, *jahiriided*, *igapäevariided*, *pühapäevariided*, *õhturiided*, *rätsepriided*, mis on seotud erinevate riietuskategooriatega ning määrata paljud mõiste *ülikond* alammõisted hoopis nende uute mõistete alammõisteteks.

f. Naisterõivad

RINNAHOIDJA

Rinnahoidja – rindu toetav naiste pesuese.

Melltartó – a női mellét elfedő és feszesen tartó fehérnemű.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
----------------------	-----------------------

<i>has_mero_part</i> – õlapael	<i>mero_part</i> – vällpánt 'õlapael'
--------------------------------	---------------------------------------

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyperonym</i> – naistepesu	<i>hypernym</i> – alsónemú 'aluspesu'
-----------------------------------	---------------------------------------

Antud mõistel ei ole kummaski Wordnetis ühtegi hüponüümi, kuid hüperonüümid on erinevad: EstWNI hüperonüüm on *naistepesu*, HuWNis – 'aluspesu'. Meronüümia suhe on nii EstWNI kui ka HuWNis sama.

KOSTÜÜM

Kostüüm – (voodriga) jakist ja seelikust koosnev naiste tänavarõivas.

Eesti Wordnet:

has_hyperonym – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie

has_hyponym – pükskostüüm

has_meronym – kostüümiseelik

has_meronym – kostüümikleit

has_mero_madeof – kostüümiriie

fuzzynym – kostümeerija, kostüümikunstnik

HuWNis puudub kirje, mis märgiks naiste kostüümi. Naise kostüümi ungarikeelne vaste on *kosztüm* ja see sõna on olemas HuWNis eraldi mõistena, kuid märgib hoopis teatrikostüümi.

KLEIT

Kleit – naise v. tütarlapse (enamasti) üheosaline pealrõivas.

Eesti Wordnet:

has_hyperonym – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie

has_hyponym – polonees

has_hyponym – nukukleit
has_hyponym – särkpluuskleit
has_hyponym – minikleit
has_hyponym – mantelkleit
has_hyponym – kostüümkleit
has_hyponym – kittelkleit
has_hyponym – vormikleit
has_hyponym – tänavakleit
has_hyponym – töökleit
has_hyponym – tennisekleit
has_hyponym – suvekleit
has_hyponym – ristimiskleit
has_hyponym – rannakleit
has_hyponym – peokleit
has_hyponym – leerikleit
has_hyponym – kodukleit
has_hyponym – hommikukleit
has_hyponym – velvekleit
has_hyponym – taftkleit
has_hyponym – siidkleit
has_hyponym – pitskleit
has_hyponym – musliinkleit
has_hyponym – brokaatkleit
has_hyponym – atlasskleit
has_hyponym – kaapotkleit
has_hyponym – pühapäevakleit
has_hyponym – sitskleit
has_hyponym – teatrikleit
has_mero_part – korsaaž
has_mero_part – kleidisaba
has_mero_part – slepp, vedik

Eestikeelse sõna *kleit* ungarikeelne vaste on *ruha*. HuWNis puudub mõiste, mis oleks vaste eestikeelsele mõistele *kleit*. HuWNis on olemas kaks mõistet *ruha*, kuid esimene nendest tähendab riiet kui materjali ja nimetab selle tüüpe ning teine sõna *ruha* näitab erinevate riietusesemetega seotud sõnu, nagu müts, kindad jm.

SEELIK

Kördik, kört, körtsik, seelik, undruk – alakeha kattev, vöö v. värvliga vöökohale kinnitatav hrl. naiste pealrõivas.

Szoknya – deréktől lefelé terjedő, a két combot, illetve lábszárat együtt takaró női ruhadarab.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – ruha 'riided'

Keeleti mittekatuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – püksseelik	<i>hyponym</i> – nadrágszoknya, szoknyanadrág 'püksseelik'
<i>has_hyponym</i> – tenniseelik	<i>mero_part</i> – cipzár, húzózár, villámzár, zipzár 'tõmbulukk'
<i>has_hyponym</i> – kiutkuub, küütkuub	
<i>has_hyponym</i> – miniseelik	
<i>has_hyponym</i> – brokaatseelik	
<i>has_hyponym</i> – kooliseelik	

<i>has_hyponym</i> – alusseelik	
<i>has_hyponym</i> – suveseelik	
<i>has_hyponym</i> – balletiseelik	
<i>has_hyponym</i> – rahvariideseelik	
<i>has_hyponym</i> – kostüümiseelik	
<i>has_hyponym</i> – teksaseelik, teksasseelik	
<i>has_hyponym</i> – sitsiseelik, sitsseelik	
<i>has_hyponym</i> – siidseelik	
<i>has_hyponym</i> – nahkseelik	
<i>has_hyponym</i> – peedu	
<i>has_hyponym</i> – sõuke	
<i>has_hyponym</i> – kortsik	
<i>has_hyponym</i> – kirikukuub	
<i>has_hyponym</i> – polonees	
<i>has_hyponym</i> – korvseelik, panjeerseelik	
<i>has_hyponym</i> – kõrik, ümbrik, ümbrikseelik	
<i>has_hyponym</i> – maksiseelik	
<i>has_hyponym</i> – klošš-seelik	
<i>has_hyponym</i> – voltseelik	
<i>has_hyponym</i> – peoseelik	

<i>has_hyponym</i> – prunts	
<i>has_hyponym</i> – koduseelik	
<i>has_hyponym</i> – vaipseelik	
<i>has_hyponym</i> – toruseelik	
<i>has_hyponym</i> – põllseelik	
<i>has_hyponym</i> – plisseerseelik, plisseeseelik	
<i>has_hyponym</i> – pihikseelik, pihtseelik	
<i>has_hyponym</i> – kottseelik	
<i>has_hyponym</i> – peavalutablett	
<i>has_mero_part</i> – toot	
<i>has_mero_madeof</i> – rüpp	
<i>has_mero_madeof</i> – turnüür	
<i>has_mero_madeof</i> – seelikuriie	
<i>fuzzynym</i> – ai	
<i>fuzzynym</i> – kurdussärk, suursärk	

Uuritaval mõistel on nii EstWNis kui ka HuWNis ühine ülemmõiste, mis seostab seda mõistet riietusesemetega. HuWNis on antud mõistel ainult üks alammõiste *nadrágszoknya, szoknyanadrág* 'püksseelik'.

Antud mõistel HuWNis on olemas suhe *mero_part*, kuhu kuulub mõiste *cipzár, húzózár, villámzár, zipzár*. Kõiki neid sõnu on võimalik tõlkida eesti keelde ühe sõnaga – 'tõmblukk'. Mõiste *lukk, tõmbleukk, tõmblukk* on EstWNis olemas ja see mõiste võiks olla uuritava mõiste *fuzzynym* üks. Mõistet *lukk, tõmbleukk, tõmblukk* saaks vaadelda nagu

mõiste *kördik, kört, körtsik, seelik, undruk mero_part*, kuid on olemas ka selliseid seeliku stiile, kus tõmbelukk puudub, järelikult *fuzzynym*’i suhe tundub sel juhul loogilisem ja sobivam. Samas HuWNis on antud mõistel olemas alammõiste *nadrágszoknya, szoknyanadrág*, mis semantiliselt kattub EstWNI variandiga *püksseelik*.

g. Muud erinevatesse kategooriatesse kuuluvad riitusesemed

JAKK

Jakk – eest lahti käiv ülakeha kattev varrukatega pealistrõivas.

Dzseki, leंबरdzsek – csípőig érő, ott összeszűkülő, felül zárt kiskabát.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyponym</i> – anorak	<i>hyponym</i> – anorák, orkándzseki, széldzseki 'anorak, tormimantel, tuulejopp'

Keeleti mittekatuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyperonym</i> – riitusesese, rõivas, rõivastusesese, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – kabát 'mantel'
<i>has_hyponym</i> – bleiser	<i>hyponym</i> – ágykabát 'hommikumantel'
<i>has_hyponym</i> – nahktagi, tagi	
<i>has_hyponym</i> – kuhti	
<i>has_hyponym</i> – tuulejakk, tuulepluus	
<i>has_hyponym</i> – pelts	
<i>has_hyponym</i> – paksik	
<i>has_holo_part</i> – pükskostüüm	

HuWNis seostatakse mõistet *jakk* mantliga. EstWNis on antud mõistel üldisem hüperonüüm, mis näitab, et antud mõiste kuulub riiete hulka. Samas antud mõistel on EstWNis rohkem hüponüüme.

HuWNis on antud mõistel olemas hüponüüm *ágykabát* 'hommikumantel', kuid selle mõiste ülemmõiste on EstWNis *riietusese, rõivas, rõivastusese, rüü, valmisriie*.

JOPE

Jope, jopp, poolpalitu – palitust v. kasukast lühem ülerie, poolpalitu v. poolkasukas.

Eesti Wordnet:

has_hyperonym – riietusese, rõivas, rõivastusese, rüü, valmisriie

has_hyponym – puhvaika, vatijope, vatikuub, vatjovka, vuhvaika

has_hyponym – kilejopp, kilekas

has_hyponym – sulejope, sulgjopp

has_hyponym – nahik, nahkjopp, nahkkuub

Ungari keeles on võimalik kasutada sõna *dzseki* nii jaki kui ka jope puhul. Muud mõistet, mis oleks sarnane eestikeelse sõnaga *jope* ehk *poolpalitu*, HuWNis ei ole.

Tuleb teha EstWNI ettepanek eraldada sõna *poolpalitu* mõistest *jope, jopp, poolpalitu* ehk luua uus mõiste, kuna *poolpalitu* on tehtud teisest materjalist, kui *jope*. Uueks mõisteks *poolpalitu* tuleb võtta definitsioon EKSSst, kuna Sõnaveebis definitsiooni ei ole. EKSS definitsioon on selline: „lühike mantel, (lõikelt mantlitaoline) jopp“. Semantilised suhted võiksid olla:

has_hyperonym – mantel, palitu

near_synonym – jope.

VEST

Vest – meesterõivastusest pärinev, algselt kuue all kantud käisteta pihakate.

Mellény, lajbi – ing vagy blúz felett viselt, derékig érő, ujjatlan ruhadarab.

Eesti Wordnet	Unagri Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – ruha 'riided'

Keeleti mittekaetavad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – pruslap	<i>holo_part</i> – háromrészes öltöny 'kolmeosaline ülikond'
<i>has_hyponym</i> – päästevest	
<i>has_hyponym</i> – korkvest	

Kõigepealt tuleb öelda, et uuritava mõistel on mõlemas Wordnetis sama ülemmõiste, mis tähistab riietusesemeid. Need leksikaalsed suhted, mis on uuritava mõistel EstWNis olemas, HuWNis puuduvad.

EstWNis olev definitsioon tuleb parandada, sest definitsioonis on öeldud, et vesti kannavad ainult mehed, kuid vest on ka naiste riietuse. Uus definitsioon võetakse Sõnaveebist: „ülakeha kattev käisteta riideese, mida kantakse (kuue all) triiksärgi vm särgi pea“.

KASUKAS

Kasukas – pealisriidega v. pealisriideta karusnahast ülerõivas.

Bunda, szórmekabát – szórméből (is) készült télikabát.

Keeleti mittekaetavad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet

<i>has_hyperonym</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – kabát 'mantel'
<i>has_hyponym</i> – lambakasukas	
<i>has_hyponym</i> – saarmakasukas	
<i>has_hyponym</i> – malitsa	
<i>has_hyponym</i> – reisikasukas	
<i>has_hyponym</i> – abukasukas, pihtkasukas, poolkasukas	

Võrreldes eestikeelse vastega, pole uuritaval mõistel HuWNis alammõisteid. EstWNI järgi antud mõiste kuulub riietusesemete hulka, HuWNis mõistet loetakse nagu mantli liiki. Kuna kasukas on eraldamata mantli liik, võiks kaaluda võimalust mõistele *kasukas* panna hüperonüümiks mõiste *mantel*, *palitu*.

PIDŽAAMA

Pidžaama – pükstest ja jakist koosnev magamisriietus.

Pizsama – laza hálóruha alváshoz vagy lustálkodáshoz; hosszúnadrágból és kabátból áll.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – ööpesu	<i>hypernym</i> – hálóruha 'ööpesu'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_mero_part</i> – pidžaamapluus	
<i>has_mero_part</i> – pidžaamapüksid	

Antud mõistel on nii EstWNis kui ka HuWNis sama tähendusega ülemmõiste. HuWNI variandil puudub võrreldes EstWNI variandiga meronüümia suhe. Mõlemas Wordnetis ei ole antud mõistel hüponüüme.

Võiks kaaluda võimalust muuta EstWNis olemasoleva definitsiooni nii, et sõna *jakk* asendada sõnaga *pluus*, mis sobib paremini pidžaami koostisosaks.

SOKK

Sokk – labajalga ja pahklud kattev ning kuni põlveni ulatuv (enamasti küll lühem) silmkoeline riietuse.

Zokni, térdharisnya – rövid harisnya, amely térdén alul, bokán felül ér.

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – harisnya- és zokniáru ’suka- ja sokikaup’
<i>has_hyponym</i> – kabjus, kapukas	
<i>has_hyponym</i> – spordisokk	
<i>has_hyponym</i> – villane sokk, villasokk	
<i>has_hyponym</i> – põlvik, põlvsukk, poolsukk	
<i>has_hyponym</i> – varvassokk, varvik	
<i>has_mero_part</i> – sukalaba, sukapöid	
<i>has_mero_part</i> – kand	
<i>fuzzynym</i> – sokipood, sukapood	

Nagu on näha, antud mõistel ei ole HuWNis hüponüüme ja ka hüperonüüm on erinev. EstWNI hüperonüüm näitab, et sokk on riietuse, HuWNI hüperonüüm – et kuulub sukkade- ja sokkide kaupade hulka.

SALL

Sall.

Definitsioon puudub.

Sál – nyakban (hideg ellen) hordott hosszúkás kendő.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – ruha 'riided'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – õlasall	<i>hyponym</i> – stóla 'stoola'
<i>has_hyponym</i> – boa	
<i>has_hyponym</i> – kõrik, sõba, vaip	
<i>has_hyponym</i> – kaelarätt	
<i>has_hyponym</i> – mantija	

Mõlemas Wordnetis on uuritava mõistel ühine ülemmõiste, mis näitab, et sall on riietuse. Antud mõistel on EstWNI rohkem alammõisteid. HuWNI on ainult üks alammõiste *stoola* 'stoola', kuid EstWNI see mõiste ei ole mõiste *sall* hüponüüm, vaid peetakse seda eraldi mõiste *riietuse*, *rõivas*, *rõivastuse*, *rüü*, *valmisriie* hüponüümiks. EstWNI on öeldud, et mõiste *stoola* tähendus on hoopis: „katoliku v. anglikaani vaimuliku missariü juurde kuuluv õlalint“.

Samuti puudub EstWNis mõistel *sall* definitsioon ja see tuleks lisada. Sõnaveebi definitsioon on selline: „kaelas, peas või õlgadel kantav hrl piklik kitsas riietusese“.

PLUUS

Päevasärk, pluus, särk – ülakeha kattev õhem hrl. kinnisega pealisrõivas.

Blúz – derékig érő női felső ruhadarab.

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – riietusese, rõivas, rõivastusese, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – felső, fölső 'ülariietus'
<i>has_hyponym</i> – surihame, surisärk, surmasärk	<i>mero_part</i> – kivágás, dekoltázs, nyakkivágás 'dekoltee'
<i>has_hyponym</i> – liidrisärk	
<i>has_hyponym</i> – maika, särgik	
<i>has_hyponym</i> – pidžaamapluus	
<i>has_hyponym</i> – sitsipluus, sitspluus	
<i>has_hyponym</i> – vormipluus	
<i>has_hyponym</i> – pallon, ummissärk	
<i>has_hyponym</i> – blusoon	
<i>has_hyponym</i> – fännisärk	
<i>has_hyponym</i> – tolstovka	

<i>has_mero_part</i> – särgikrae	
<i>has_mero_part</i> – manisk, rinnaesine	
<i>has_mero_part</i> – saba	
<i>has_mero_madeof</i> – päevasärgiriie	
<i>fuzzynym</i> – hame, särk	

Antud mõistel on EstWNis palju rohkem hüponüüme ehk pluusi liike ning nimetatud pluusi koostisosi, mis on väljendatud semantilise suhtega *has_mero_part*. EstWN pakub mõistele *päevasärk*, *pluus*, *särk* ülemmõistet *riietuse*, *rõivas*, *rõivastuse*, *riüü*, *valmisriie*, mis tähendab seda, et sõna seostatakse riietusesemetega. HuWNis on uuritaval mõistel hüperonüüm *felsõ*, *fölsõ* ‘ülemine osa’, ja kasutatakse HuWNis riie märkimises.

Tavaliselt kuulub pluus naiste riietuse kategooriasse, kuid on olemas ka meeste pluuse. HuWNis on olemasoleva mõiste *blúz* definitsiooni järgi näha, et pluus kuulub ainult naiste riietuse kategooriasse, kuid EstWNis ei ole antud mõiste definitsioonis sellest midagi märgitud.

HuWNis on mõistel *blúz* olemas ka mõiste *kivágás*, *dekoltázs*, *nyakkivágás* suhtega *mero_part*. Kõiki mõistes olevaid sõnu on võimalik tõlkida eesti keelde ühe sõnaga ‘*dekoltee*’. EstWNis on ka olemas mõiste *dekoltee* ja tuleb teha EstWNI ettepanek, et lisada mõistele *päevasärk*, *pluus*, *särk* mõiste *dekoltee* suhtega *fuzzynym*. Selle suhte valik on põhjendatud sellega, et dekoltee ei pea ilmtingimata olema naiste riietusega seotud ja võrreldes HuWNis olemasoleva *mero_part* suhtega, sobiks *fuzzynym* mõiste iseloomustamiseks paremini.

KAMPSUN

Džemper, kamps, kampsik, kampsun, kamsik, pusa – käistega, üle pea selga tõmmatav või eest lahtikäiv kootud ese.

Pulóver – kōtōtt felsőruha.

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – kōtōtt felsőrész 'kootud ülariided'
<i>has_hyponym</i> – kardigan	
<i>has_hyponym</i> – sviiter	
<i>has_hyponym</i> – pullover	
<i>fuzzynym</i> – kampsunivarras	
<i>fuzzynym</i> – raglaan, raglaanlōige	

Ungari keeles on võimalik sõnaga *pulóver* nimetada kõiki kampsuni erinevaid variante. Võrreldes ungari keelega eesti keeles laensõna *pullover* on ainult selline silmkoeline kampsun, mis käib üle pea.

Hüperonüüm EstWNis on *riietuse, rõivas, rõivastuse, rüü, valmisriie*, kuid HuWNis *kōtōtt felsőrész 'kootud ülaosa'*. Antud mõistel puuduvad HuWNis alammõisted ja teised semantilised suhted.

SÄRK

Hame, särk – ülakeha kattev hrl lühikeste või pikkade käistega riietuse (nt T-särk, triiksärk).

Férfiing, ing – férfiak felsőtestén viselt, általában galléros ruhadarab.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – riietuse, rőivas, rőivastuse, rüü, valmisriie	<i>hypernym</i> – ruha 'riided'
<i>has_hyponym</i> – T-särk	<i>hyponym</i> – póló, pólóing 'polo, polosärk, T-särk'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

<i>has_hyponym</i> – tennisesärk	
<i>has_hyponym</i> – kurdussärk, suursärk	
<i>has_hyponym</i> – särgiräbal	
<i>has_hyponym</i> – särgipiht	
<i>has_meronym</i> – lahtvarrukad, lahtvarrukas	
<i>has_mero_part</i> – särgivarrukas, särgikäis	

Uuritaval mõistel on nii EstWNis kui ka HuWNis ühtne ülemmõiste. Võrreldes EstWNiga on HuWNis antud mõistel ainult üks alammõiste, mis on uuritaval mõistel olemas ka EstWNis ja tähendab *T-särk*.

Särk ei ole ainult meeste riie, vaid seda kasutavad ka naised. Põhiline erinevus on selles, et HuWNis on mõiste definitsioonis öeldud, et särki kannavad ainult mehed ehk särk kuulub meeste riietusesemete hulka, mida kinnitab ka HuWNis süno hulga esimene osa. EstWNis pole märgitud, et särk on kindlalt meeste riie.

EstWNis puudub mõiste *polosärk*, mis ei ole HuWNis olemasoleva mõiste *póló, pólóing* vaste. Seega tuleb teha ettepanek mõiste sisestamise kohta. Mõiste definitsiooni on

võimalik võtta Sõnaveebist: „kraega ja nõõbitava kaelusega trikookangast spordisärk“ ja selle semantilised suhted oleksid:

has_hyperonym – häme, särk

fyzzynym – T-särk.

T-SÄRK

T-särk – lühikeste varrukatega trikoo pluus.

Póló, pólóing – testhez álló szabású női vagy férfi trikóing.

Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
<i>has_hyperonym</i> – häme, särk	<i>hypernym</i> – férfiing, ing 'meeste särk, särk'

Keeleti mittekattuvad mõisted, kuid mis on seotud, on järgmised:

	<i>hyponym</i> – garbó, magas nyakú pulóver 'kõrge kaelusega kampsun'
--	---

Antud mõiste kohta tuleb kindalsti mainida seda, et selle hüperonüümid oma tähenduse järgi kattuvad. HuWNI variandil on üks hüponüüm, mis tähendab kõrge kaelusega kampsunit, mis ei ole T-särgi liik ja ei sobi mõiste *férfiing, ing* alammõisteks.

4. Arutelu

Valim koosnes 30 sõnast. Kõik uuritavad sõnad on sõnaliigi järgi substantiivid. Eesti Wordnetis leidis 30 mõistet, mis vastavad kõikidele uurimiseks valitud sõnadele, Ungari Wordnetis leidis vaid 23 mõistet. Selle järgi võib väita, et EstWN andis rohkem mõisteid, mis on semantiliselt seotud nende valitud 30 sõnaga kui HuWN. Kõigepealt on see seotud sellega, et EstWN võrreldes HuWNiga on mõistete poole pealt paremini täiendatud ehk EstWNis leidub rohkem mõisteid kui HuWNis.

Uuritud mõistritel esines kõige rohkem hüperonüüm *riietuse*, *rõivas*, *rõivastuse*, *rüü*, *valmisriie*, HuWNis – *ruha*. HuWNis on võrreldes EstWNiga rohkem täpsemaid ülemmõisteid, mis näitavad, mis riietuskategooriasse uuritav mõiste kuulub, EstWN kasutab rohkem üldisemat mõistet – *riietuse*, *rõivas*, *rõivastuse*, *rüü*, *valmisriie*.

Järgmine tabel võrdleb omavahel mõlemas Wordnetis uuritud mõistete kattuvust ja nendes olemasolevate suhete hulka.

Tabel 3. Uuritud mõistete kattuvus Eesti ja Ungari Wordnetis ja nende mõistete semantiliste suhete hulga võrdlemine.

Uurimiseks valitud sõna	Eesti Wordnet	Ungari Wordnet
Riided	<i>Riided, riietus, rõivad, rõivastus</i> 25 suhet	<i>Ruházat</i> 19 suhet
Müts	<i>Müts</i> 29 suhet	<i>Sapka</i> 8 suhet
Kübar	<i>Kübar</i> 11 suhet	<i>Kalap</i> 8 suhet

Kaabu	<i>Kaabu, kaap, kaapkübar, lakk, rummukübar, tongkübar</i> 2 suhet	
Aluspüksid	<i>Alukad, aluspüksid, püksikud, trusbud, trussikud</i> 3 suhet	<i>Alsó, alsónadrág</i> 2 suhet
Teksad	<i>Džiinid, kulukad, teksad, teksapüksid, teksased, teksaspüksid</i> 2 suhet	<i>Farmer, farmernadrág</i> 2 suhet
Traksipüksid	<i>Traksipüksid</i> 2 suhet	puudub
Lühikesed püksid	puudub	puudub
Sukkpüksid	<i>Sukkpüksid</i> 1 suhe	<i>Harisnyanadrág</i> 1 suhe
King	<i>King</i> 17 suhet	<i>Cipő</i> 9 suhet
Sandaal	<i>Sandaal, sandalet</i> 1 suhe	<i>Szandál</i> 1 suhe
Botas	<i>Botas</i> 1 suhe	puudub
Saabas	<i>Saabas</i> 23 suhet	<i>Magasszárú cipő, csizma, bakancs</i> 3 suhet

Lips	<i>Kaelaside, lips</i> 6 suhet	<i>Nyakkendő</i> 2 suhet
Ülikond	<i>Ülikond</i> 34 suhet	<i>Öltöny</i> 3 suhet
Vest	<i>Vest</i> 4 suhet	<i>Mellény, lajbi</i> 2 suhet
Rinnahoidja	<i>Rinnahoidja</i> 2 suhet	<i>Melltartó</i> 2 suhet
Kostüüm	<i>Kostüüm</i> 6 suhet	puudub
Kleit	<i>Kleit</i> 34 suhet	puudub
Seelik	<i>Kördik, kört, körtsik, seelik, undruk</i> 42 suhet	<i>Szoknya</i> 3 suhet
Sokk	<i>Sokk</i> 9 suhet	<i>Zokni, térdharisnya</i> 1 suhe
Jakk	<i>Jakk</i> 9 suhet	<i>Dzseki, leंबरdzsek</i> 3 suhet
Jope	<i>Jope, jopp, poolpalitu</i> 5 suhet	
Kasukas	<i>Kasukas</i> 6 suhet	<i>Bunda, szőrmekabát</i> 1 suhe
Pidžaama	<i>Pidžaama</i>	<i>Pizsama</i>

	3 suhet	1 suhe
Sall	<i>Sall</i> 6 suhet	<i>Sál</i> 2 suhet
Kampsun	<i>Džemper, kamps, kampsik, kampsun, kamsik, pusa</i> 6 suhet	<i>Pulóver</i> 1 suhe
Pluus	<i>Päevasärk, pluus, särk</i> 16 suhet	<i>Blúz</i> 2 suhet
Särk	<i>Hame, särk</i> 8 suhet	<i>Férfiing, ing</i> 2 suhet
T-särk	<i>T-särk</i> 1 suhe	<i>Póló, pólóing</i> 2 suhet

Pärast bakalaureusetöö kaitsmist plaanitakse lisada EstWNI 17 uut mõistet ja teha parandusi vastavalt töös käsitletud mõistetele.

Semantilistest suhetest esines kõige rohkem hüponüümia ja hüperonüümia suhteid. EstWNI oli palju ka hägussuhteid. Holo- ja meronüümia esines mõistetes vähem, peamiselt EstWNI. Teisi semantilisi suhteid esinesid harvem. Kui võrrelda omavahel mõlemas Wordnetis siinsse töösse valitud mõistete hulka, siis tuleb öelda, et EstWNI esineb neis mõistetes rohkem suhteid ja nende tüüpe, ja et EstWNI riietusega seotud leksikon on rikkam ja paremini täiendatud, kui HuWNI. Erandiks oli sõna *T-särk*, mil oli HuWNI 2 suhet ja EstWNI 1 suhe.

Mõlemas Wordnetis esines vigu, mis on seotud mõiste ebatäpse, halvasti seletatud definitsiooniga või üldse selle puudumisega, semantilise suhte vale valikuga ning mitesobivate alammõistete kasutamisega, mis ei ole ülemmõistega semantiliselt seotud.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et eesti- ja ungarikeelses Wordnetis riietussõnavara suures osas ei kattu.

Kokkuvõte

Uute riietusesemete loomisega ja moemaailma arenemisega muutub riietussõnavaraga seotud teema aina populaarsemaks. Keeltesse, sh eesti ja ungari keelde tuleb uusi riietusega seotud sõnu ja termineid teistest keeltest. Eesti ja Ungari Wordnetti on tulnud nende arendamise ja täiendamise jooksul väga palju riietusega seotud sõnu, mis aitavad riietuse maailmast aru saada. Uute riiete loomine, stiili muutmine ja üldiselt moe arenemine toovad eesti ja ungari keelde uusi termineid, kuid mitte kõik terminid pole sõnastikeni jõudnud, järelikult pole neid mõisteid ka kahe keele leksikoni omavahelisel võrdlemisel kasutatud.

Lõputöö kirjutamise jooksul ja kahe Wordneti riietusleksikoni võrdlemise järel tuleb tunnistada, et kahe Wordneti omavaheline võrdlemine on võimalik ehk on võimalik teha kahe Wordneti konkreetselt valitud leksikoni leksikaal-semantiline analüüs ja võrrelda omavahel uurimiseks valitud leksikoni – võrrelda semantiliste suhete hägusust, valikut ja hulka.

Töös analüüsiti 30-sõnalist riietussõnavara. Tehtud analüüsi järel on võimalik saada vastuseid sissejuhatuses väljatoodud kolmele uurimisküsimustele ja saada sellised vastused:

- kas Eesti ja Ungari Wordnetis on samapalju riietusleksikoni määravaid mõisteid ja kas need mõisted kattuvad;

Eesti ja Ungari Wordnetis ei ole sama palju riietusleksikoni määravaid mõisteid. Paljud mõisted, mis on olemas Eesti Wordnetis, puuduvad Ungari Wordnetis ja vastupidi. Uurimiseks valitud 30 sõna järgi peab tunnistama, et Eesti Wordnet pakub rohkem valitud 30 sõnaga seotud mõisteid ja need on ka semantiliste suhete osas paremini täiendatud. Uurimises käsitletud mõisted kattuvad suuremas osas

mõlemas Wordnetis. Mittekattuvust põhjendavad sellised tegurid, nagu mõistete hulk ehk mõistetega täiendamine ja keele eripärad, nt ungari keeles võib kahte eestikeelset sõna edasi anda ühe sõna abil.

- millised semantilised suhted on valitud riietusleksikoni määramiseks Eesti ja Ungari Wordnetis;

Töös on esitatud erinevaid semantilisi suhteid, kuid mõlemas Wordnetis need semantilised suhted võivad omavahel erineda. Eesti Wordnet kasutab riietusleksikoni leksikaal-semantiliseks analüüsiks rohkem semantilisi suhteid. Peamised on *has_hyperonym*, *has_hyponym*, *fuzzynym*, *has_meronym*, *has_mero_part*. Ungari Wordnet kasutab kõige tihedamini selliseid semantilisi suhteid, nagu *hypernym* ja *hyponym* ja *mero_part*.

- kas Eesti ja Ungari Wordnetis on piisavalt riietusleksikoni määravaid mõisteid või seda peab veel täiendama?

Mõlemas Wordnetis on piisavalt palju riietusega seotud mõisteid, kuid Eesti Wordnetis on neid siiski rohkem. Kuna nii eesti kui ka ungari keelde tuleb alati uusi riietusega seotud mõisteid, siis töö riietusleksikoni täiendamise kallal mõlemas Wordnetis vajab pidevat edenemist. Mõlemas Wordnetis esineb vahest vigu, mida tuleb analüüsida ja parandada. Kõik paranduse viiakse Eesti Wordnetti pärast bakalaureusetöö kaitsmist.

Tehtud analüüs annab hea võimaluse õppimiseks neile eesti keelt kõnelevatele inimestele, sh üliõpilastele, kes õpivad ungari keelt, uurivad ungari keele leksikoni ja võrdlevad seda eesti keele riietusleksikoniga. Ja vastupidi neile, kelle emakeel on ungari keel ja keda huvitab eesti keele leksikoni struktuur ja kahe keele leksikoni omavaheline võrdlemine.

Kirjandus

BalkaNet – Design and Development of a Multilingual Balkan WordNet; <http://www.dblab.upatras.gr/balkanet/>.

Cruse, Alan 2004. Meaning in Language. An introduction to Semantics and Pragmatics. Oxford: Oxford University Press.

Eesti Wordnet; <https://www.cl.ut.ee/ressursid/teksaurus/?lang=et>.

EKI = Eesti Keele Instituut; <https://portaal.eki.ee/>.

EKSS = Eesti keele seletav sõnaraamat; <https://www.eki.ee/dict/ekss/>.

EuroWordNet; <https://archive.illc.uva.nl/EuroWordNet/>.

GermaNet; <https://uni-tuebingen.de/en/142806>.

Kahusk, neeme; Paldre, Leho; Õim, Haldur; Orav, heili; Vider, Kadri 2000. Eesti keele tesaurus. Hennoste, tiit (toim.). Arvutuslingvistikalt inimesele. Tartu Ülikooli üldkeeleteaduse õppetooli toimetised; 1, tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 127-152.

Kuti, Judit, Károly Varasdi, Ágnes Gyarmati, Péter Vajda 2008. Language Independent and Language Dependent Innovations in the Hungarian WordNet. – The Fourth Global WordNet Conference, Szeged, Hungary. Proceedings. Szeged, 254-268.

Orav, Heili, Sirli Zupping, Kadri Vare 2015. Leksikosemantiliste suhete hägusus Eesti Wordnetis. – Emakeele Seltsi Aastaraamat 60, 171-194.

Pajusalu, Renate 2009. Sõna ja tähendus. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Princeton WordNet = A Laxical Database of English; <https://wordnet.princeton.edu/>.

Prószéky, Gábor, Miháltz Márton 2008. Magyar WordNet: az első magyar lexikális szemantikai adatbázis. – Magyar Terminológia 1. Budapest: Akadémia Kiadó, 43-57;

https://www.academia.edu/8072762/Magyar_WordNet_az_első_magyar_lexikális_sze_mantikai_adatbázis.

Pukk, Eva-Maria 2016. Taimetoitlusega seotud sõnade leksikaal-semantiline analüüs. Bakalaureusetöö. Käsikiri Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudis. <https://dspace.ut.ee/handle/10062/51884> Vaadatud 04.06.2021.

RGAI = The Research Group on Artificial Intelligence; <https://rgai.inf.u-szeged.hu/>.

The Hungarian wordnet (HuWN). – MTA-SZTE Research Group on Artificial Intelligence; <https://rgai.inf.u-szeged.hu/sites/rgai.inf.u-szeged.hu/files/HuWN.pdf>.

Rüütmaa, Tiina 2012. Eesti kõrvallause kõneviiside vastetest unagri keeles. – Lähivõrdlusi = Lähivertailuja 22. Tallinn: Tallinna Ülikool, 337-368.

Sõnaveeb; <https://sonaveeb.ee/>.

UES = Ungari-eesti sõnaraamat 2010. Koostaja Anu Kippasto, Anu Nurk, Tõnu Seilenthal. <https://www.eki.ee/dict/ues/>.

HuWN = Hungarian WordNet (HuWN); <http://corpus.nytud.hu/huwn/>.

Lexikalisch-semantische Analyse und Vergleich des Estnischen und Ungarischen Wordnet-Kleidungs vokabulars. Zusammenfassung

Heute gibt es verschiedene Studien in der Arbeit von Linguisten und Philologen, deren Ziel es ist, die beiden Sprachen zu studieren und zu vergleichen. Es gibt Wörterbücher und digitale Wörterbücher auf Estnisch und Ungarisch, aber bisher wurden keine spezifischen Forschungsarbeiten durchgeführt, einschließlich Forschungsartikeln oder Projekten, die sich auf die Forschung und den Vergleich eines bestimmten Lexikons beziehen.

Die Bachelorarbeit befasst sich mit der Erforschung und dem Vergleich von Lexikologie und Semantik der estnischen und ungarischen Sprache. Die Arbeit vergleicht eine bestimmte Art von Lexikon – *wordnet* – am Beispiel des Kleidungs vokabulars. Die Bedeutung der Arbeit besteht darin, dass eine solche Untersuchung des Wortschatzes in einem Bereich Mängel in der Struktur des Wortschatzes aufdeckt.

Ziel der Studie ist es herauszufinden, welche Ähnlichkeiten und Unterschiede das Kleidungslexikon von Estnisch und Ungarisch nach lexikalisch-semantischer Analyse aufweist.

Da es im Estnischen und Ungarischen Wordnet eine sehr große Anzahl von Konzepten im Zusammenhang mit Kleidung (einschließlich ihrer Hyponyme) gibt, werden in der Arbeit 30 Wörter im Zusammenhang mit Kleidung analysiert. Es werden nur Substantive analysiert, keine Verben und andere Worttypen, die mit dem Kleidungs vokabular

zusammenhängen. Die Bachelorarbeit analysiert die semantischen Beziehungen beider Wordnets, ihre Trübung und Anzahl. Ein wichtiger Teil der Forschung besteht darin, Fehler in semantischen Beziehungen zu finden, zu analysieren und zu korrigieren.

Das Estnische und Ungarische Wordnet hat nicht die gleiche Anzahl von Konzepten, die das Vokabular von Kleidung definieren. In beiden Wordnets gibt es genügend Konzepte zum Thema Kleidung, aber im Estnischen Wordnet gibt es noch mehr davon. Viele der im Estnischen Wordnet vorhandenen Konzepte fehlen im Ungarischen Wordnet und umgekehrt, aber gemäß den 30 für die Forschung ausgewählten Wörtern muss zugegeben werden, dass das estnische Wordnet mehr Konzepte bietet, die diesen 30 Wörtern entsprechen, und Konzepte haben mehrere semantische Beziehungen. In beiden Wordnets gibt es Fehler, die überprüft und analysiert werden müssen.

Az Észt és a Magyar Wordnet ruházati szókincs lexikai-szemantikai elemzése és összehasonlítása. Összefoglaló

Manapság a nyelvészek és filológusok munkájában kutatások zajlanak, amelyek célja a két nyelv tanulmányozása és összehasonlítása. Észt és magyar nyelven léteznek szótárak és digitális szótárak, de eddig nem végeztek konkrét kutatásokat, ideértve kutatási cikkeket vagy projekteket, amelyek egy adott lexikon kutatásához és összehasonlításához kapcsolódnak.

Az alapszakedolgozat az észt és a magyar nyelv lexikológiájának és szemantikájának kutatásához és összehasonlításához kapcsolódik. A dolgozat a lexikon egy meghatározott típusát – a *wordnet* – hasonlítja össze a ruházati szókincs példáján. A dolgozat fontossága, hogy a szókincs ilyen jellegű vizsgálata egy területen feltárja a szókincs szerkezetének hiányosságait.

A tanulmány célja annak kiderítése, hogy a lexikai-szemantikai elemzés szerint milyen hasonlóságok és különbségek vannak az észt és a magyar ruházati lexikonban.

Az Észt és a Magyar Wordnetben sok ruházattal kapcsolatos fogalom (beleértve azok hiponimáit is) található, ebből kifolyólag a dolgozatban 30 ruházattal kapcsolatos szót elemzik. Csak a főneveket elemzik, az igéket és a ruházati szókincshez kapcsolódó egyéb szótípusokat nem. Az alapszakedolgozat mindkét Wordnet szemantikai kapcsolatait, zavarosságát és számát elemzi. A kutatás fontos része a szemantikai kapcsolatok hibáinak felkutatása, elemzése és kijavítása.

Az Észt és a Magyar Wordnet nem azonos számú fogalommal határozza meg a ruházat szókincsét. Mindkét Wordnetben van elegendő ruházati fogalom, de több van az Észt Wordnetben. Az Észt Wordnetben létező fogalmak közül sok hiányzik a Magyar Wordnetben és fordítva, de a kutatásra kiválasztott 30 szó szerint el kell ismerni, hogy az Észt Wordnet több fogalmat kínál ennek a 30 szónak, és a fogalmaknak több szemantikai kapcsolata van. Mindkét Wordnetben vannak hibák, amelyeket ellenőrizni és elemezni kell.

Lisa. Eesti Wordneti uued mõisted

1. *Kaitseriided*
2. *Suusamüts*
3. *Suusamask*
4. *Õlgkaabu*
5. *Suveriided*
6. *Pulmariided*
7. *Reisiriided*
8. *Ratsariided*
9. *Madruseriided*
10. *Jäägririided*
11. *Jahiriided*
12. *Igapäevariided*
13. *Pühapäevariided*
14. *Õhturiided*
15. *Rätsepriided*
16. *Poolpalitu*
17. *Polosärk*

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Illia Vynogradov,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Eesti ja Ungari Wordneti riietusleksikoni leksikaal-semantiline analüüs ja võrdlemine”, mille juhendajad on Heili Orav ja Krisztina Tóth reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Illia Vynogradov

24.05.2021